

Torsdagen den 23 september

Kl. 12.00–13.19
14.00–15.02

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 2 september justerades.

§ 2 Anmälan om vice ordförande i utskott

Andre vice talmannen anmälde att *Roger Haddad* (L) valts till förste vice ordförande i arbetsmarknadsutskottet från och med den 21 september.

§ 3 Avsägelse

Andre vice talmannen meddelade att *Björn Wiechel* (S) avsagt sig uppdraget som suppleant i finansutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 4 Anmälan om kompletteringsval

Andre vice talmannen meddelade
att Socialdemokraternas partigrupp anmält *Björn Wiechel* som ledamot i finansutskottet, *Jennie Nilsson* som ledamot i utrikesutskottet och *Anders Österberg* som suppleant i utrikesutskottet samt
att Liberalernas partigrupp anmält *Roger Haddad* som suppleant i utbildningsutskottet.

Andre vice talmannen förklarade valda till

ledamot i finansutskottet
Björn Wiechel (S)

ledamot i utrikesutskottet
Jennie Nilsson (S)

§ 5 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Andre vice talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2021/22:2 för tisdagen den 21 september i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från trafikutskottet.

Svar på interpellationer

§ 6 Svar på interpellation 2020/21:890 om vård och stöd för personer som har utsatts för sexualbrott

Anf. 1 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Marlène Lund Kopparklint har frågat mig hur jag ser på att det tas fram nationella riktlinjer och program för behandling av vuxna som utsatts för sexuella övergrepp i barndomen. Vidare har hon frågat mig vilka åtgärder som jag ämnar vidta för att säkerställa att kunskapsbaserad vård görs tillgänglig för vuxna som har utsatts för sexuella övergrepp i barndomen, inkluderande incest och utsatthet för pedofila nätverk och trafficking. Slutligen har hon frågat mig hur jag ämnar verka för att säkerställa att det tas fram nationella riktlinjer och program för behandling av barn som blivit utsatta för sexuella övergrepp.

Arbetet för att förebygga, upptäcka och motverka alla former av våld mot barn är en prioriterad fråga för regeringen. Därför tillsatte regeringen den 29 april 2021 en särskild utredare som ska lämna ett förslag till en samlad nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck. Utredaren ska identifiera brister och föreslå åtgärder bland annat för att förebygga våld mot barn samt för upptäckt av och skydd, stöd och behandling för barn som upplevt våld. Strategin ska adressera de många olika former av våld som barn och unga i olika åldrar kan utsättas för i dag, till exempel våld i nära relationer, sexuellt våld, våld mellan barn och hedersrelaterat våld och förtryck. Utredaren ska redovisa sitt uppdrag senast den 31 maj 2022.

Hälso- och sjukvården har en viktig roll för patienter inklusive barn som utsatts för sexuellt våld. Det handlar dels om att upptäcka förekomsten av våld och sexuellt våld, dels om att tillhandahålla vård och behandling baserad på bästa möjliga kunskap. Enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:4) ska varje vårdgivare även fastställa rutiner för att utveckla och säkra kvaliteten i arbetet med våldsutsatta och barn som bevittnat våld. I detta ingår att anmälningsskyldigheten fullgörs. Vidare ska vårdgivaren se till att personalen i hälso- och sjukvårdens verksamheter har kunskap om våld och övergrepp för att kunna ge god vård samt ha förmågan att omsätta kunskapen i det praktiska arbetet. I hälso- och sjukvårdens ansvar ingår också att den som söker hälso- och sjukvårdens tjänster efter att ha blivit våldsutsatt men som också behöver

annat stöd blir hänvisad till den eller de instanser som har kompetens som motsvarar patientens behov.

En viktig del i detta arbete är att fortsatt förbättra kunskapsläget om våld och sexuellt våld inom hälso- och sjukvården. Regeringen har särskilt pekat ut vården för sexuellt våldsutsatta som ett fokusområde i tilläggsöverenskommelsen inom kvinnors hälsa och förlossningsvården 2021–2022. Målsättningen är att personer som utsatts för sexuellt våld ska få tillgång till en god vård baserad på bästa möjliga kunskap. Insatser genomförs även inom ramen för överenskommelsen inom området psykisk hälsa och suicidprevention. Vidare har regeringen för 2020 och 2021 beviljat insamlingsstiftelsen Wonsa medel för att ta fram och sprida ett utbildningsmaterial om att bemöta, bedöma och behandla personer som utsatts för sexualbrott.

Jag kommer att fortsätta följa frågan noga och verka för att personer som utsatts för sexuellt våld får tillgång till en god vård baserad på bästa möjliga kunskap.

Anf. 2 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M):

Fru talman! Jag kan konstatera att jag har fått svar av ministern på en av tre frågor. Det enda ministern säger om vuxna är att mer utbildning sker på området, vilket inte stämmer. Rise har skickat ut en fråga till 800 verksamheter inom sjukvården om de är intresserade av att delta i utbildningar. Endast 4 verksamheter har svarat att det finns intresse. Socialstyrelsens föreskrifter säger saker, men verkligheten visar att vad föreskrifter säger helt uppenbart inte påverkar verkligheten.

Ellencentret, organisationen #intedinhora och Child10 har tillsammans genomfört en kartläggning av vilket stöd som finns tillgängligt för barn, unga och vuxna med erfarenhet av prostitution, människohandel för sexuella ändamål och annan kommersiell sexuell exploatering. Jag skulle vilja använda ett citat därifrån som visar på hur bristfällig vården är för personer som har blivit utsatta för sexuella övergrepp:

Jag upplever att alla såg det som en beteendestörning jag hade snarare än en utsatthet. Psykopati och nymfomani har förekommit i mina journalanteckningar på grund av mitt sexsäljande.

Under 2020 anmäldes det högsta antalet våldtäkter mot barn hittills, 16 procent fler än 2019. År 2014 visade Stiftelsen Allmänna Barnhusets undersökning att 20 procent av alla barn blir utsatta för sexualbrott. Enligt den senaste undersökningen från augusti 2021 är siffran nu uppe i 25 procent. I stället för 4 små barn i en förskolegrupp på totalt 20 barn är man nu uppe i 5 små barn som blir utsatta för sexuella övergrepp.

Alla dessa barn kommer att bli vuxna – om de överlever, vill säga. Sexualbrott ger vårdkrävande skador. Våldtäkt är det trauma som oftast leder till PTSD och har den starkaste kopplingen till självmord, självmordstankar och självskadebeteende. Konsekvenserna är ett förändrat liv med varierande grad av smärta, utmattning och psykisk ohälsa. Och vi ska ha klart för oss att om man blivit utsatt för sexuella övergrepp i barndomen löper man tolv gånger större risk att begå självmord i vuxen ålder. Man löper också risk att utsättas för fortsatta sexuella övergrepp – man blir ett öppet mål för flera andra förövare då skyddsmekanismerna försvunnit i barndomen.

Prot. 2021/22:9
23 september

Svar på
interpellationer

Fru talman! Risken är stor att detta blir konsekvenserna just för att man blivit utsatt som barn.

Rätten till bästa möjliga hälsa är en mänsklig rättighet – även för den som utsatts för sexuella övergrepp. Sexualbrott drabbar alla, men kvinnor och flickor är i absolut majoritet bland de drabbade. 98 procent av dem som misstänks för sexualbrott är män. Detta gör sexuella övergrepp till ett av de största jämställdhetsproblemen. Redan år 2013 definierade WHO sexuella övergrepp som ett globalt hot mot folkhälsa och mänskliga rättigheter som kräver brådskande åtgärder.

Istanbulkonventionen och Lanzarotekonventionen, som Sverige har ratificerat, innehåller bestämmelser om att det ska finnas tillgång till traumastöd och specialiserade stödtjänster för sexualbrottsutsatta över hela landet. I januari 2019 mottog Sverige och socialministern kraftig kritik från Europarådets expertgrupp Grevio på grund av bristande tillgång till specialiserad traumabehandling för sexualbrottsutsatta.

Jag skulle vilja ha bättre svar på vad regeringen gör på detta område.

Anf. 3 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Jag vill säga till både Marlène Lund Kopparklint och alla som lyssnar på den här debatten att det inte finns någon som helst avvikande mening från min sida om att det här är ohyggliga brott.

Det här är övergrepp som på alla sätt måste motas så att de inte inträffar. Det är det vi i första hand vill åstadkomma. Men vi vet att mäns våld mot kvinnor orsakar ett lidande som naturligtvis har en koppling till hälso- och sjukvården, till dess sätt att bemöta, och som får stora konsekvenser för dessa flickors och kvinnors liv. Detta är också skälet till att regeringen sedan många år tillbaka och på olika sätt arbetar väldigt hårt med nationella strategier gällande mäns våld mot kvinnor och resurser för kvinnors hälsa.

Men jag vill ändå påminna Marlène Lund Kopparklint om att det inte är staten som organiserar sjukvårdens mottagande runt om i landet. Däremot ska Socialstyrelsen självklart se till att det finns ett stöd och föreskrifter, som ska följas. På interpellanten låter det som att det lär finnas föreskrifter, som jag hänvisar till, men att de inte följs. I den här kammaren beslutar vi om lagstiftning, som följs av föreskrifter från myndigheter. Utgångspunkten är naturligtvis att dessa följs. Om det är svårt att följa dem och det saknas resurser behövs det tillskott. Behöver materialet utarbetas på ett bättre sätt får vi göra det.

SKR fick på uppdrag av regeringen kartlägga hur vården kan stärkas för att bättre möta behoven hos personer som utsatts för sexuellt våld. Rapporten publicerades i början av pandemin, i juni 2020, så den fick väl inte då den uppmärksamhet den förtjänade. Men den visar att det finns många viktiga förbättringsmöjligheter, och kartläggningen används som grund för det fortsatta arbetet.

Detta är också skälet till det jag beskrev i mitt interpellationssvar – att den överenskommelse som finns om kvinnors hälsa och förlossningsvården får ett tillägg i den överenskommelse som tecknas inför det kommande året, med målsättningen att personer som utsatts för sexuellt våld ska få tillgång till en god vård baserad på bästa möjliga kunskap.

Det görs också stora satsningar på psykisk hälsa – 2,2 miljarder årligen. Inte minst här finns också medel som ökar möjligheten till traumavård och behandling.

Det finns medel för att stödja utvecklingen av vård- och omsorgsarbete när det gäller mäns våld mot kvinnor och det hedersrelaterade våldet för att öka kunskapen.

Jag ska inte gå in så mycket på sexualbrottslagen och de skärpta straffena, men det är klart att allt detta hänger ihop när det gäller att se till att vi gör allt vi kan för att minska risken för att flickor och kvinnor utsätts för våld.

Jag vill rikta uppmärksamhet mot en del i den precis presenterade budgeten, nämligen ett förslag om spårsäkring vid sexualbrott, vilket också är väldigt viktigt. Att kunna ta emot de flickor eller kvinnor som har råkat ut för sexualbrott och kunna säkra spår och bevisning i ett tidigt skede kan vara väldigt avgörande för att man ska kunna gå vidare. Till detta avsätts medel.

Sedan finns alltid en diskussion om huruvida man ska ha nationella program. Om Marlène Lund Kopparklint vill att det ska finnas någon typ av nationellt vårdprogram är det regionerna som utarbetar de programmen. Jag säger inte detta för att jag inte vill utarbeta ett nationellt vårdprogram, men det är ändå så det ser ut. Däremot hjälper stöd av alla de slag, liksom överenskommelsen med Sveriges Kommuner och Regioner, förstås till för att man ska kunna utarbeta programmet och veta att de resurser som krävs för att man ska kunna fullfölja det finns.

Anf. 4 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M):

Fru talman! Jag skulle vilja fråga ministern var frågor hamnar om det inte fungerar ute i regionerna eller när människor hamnar mellan stolarna, vilket åtskilliga gör. Är inte det i riksdagen så vet jag inte var.

Argumentet att regeringen inte får detaljstyra regionerna håller inte. Det tror jag att ministern också vet. Sveriges regioner har inte verktygen för att hantera frågan på ett patientsäkert sätt. Ett tecken på detta är att det står över 1 000 sexualbrottsutsatta i kö för att få adekvat vård och behandling, bara i Stockholm. Det saknas även krav när det gäller den typ av utbildning som ska ge den kunskapshöjning som så tydligt behövs och efterfrågas, och som ministern säger finns. Men det gör den inte.

Sverige har i dag en enda specialistmottagning för vuxna som har utsatts för sexuella övergrepp i barndomen; det är Wonsa. Jag tror att Gita Rajan och de som jobbar där också vill ha svar på de frågor jag har ställt. Trycket på den verksamheten är enormt stort.

Vi pratar om människoliv här. Som jag sa tidigare är risken att begå suicid tolv gånger högre för personer som blivit utsatta för sexualbrott.

Med denna negativa utveckling är det nu viktigt att dra ut dessa frågor ur skamvrån och på allvar börja prata om dem för att få till en förändring. Barn ska skyddas från att utsättas för alla former av brott. Men det krävs också omfattande förändringar i samhället och lagmässigt.

Man skulle aldrig acceptera om en region bestämde sig för att inte erbjuda akutmottagningar eller inte ha några ortopediska specialistmottagningar. Varför ska vi då acceptera att det inte finns specialistmottagningar för sexualbrottsutsatta i landets 21 regioner, i synnerhet som 85 av 349

Prot. 2021/22:9
23 september

Svar på
interpellationer

riksdagsledamöter – alltså vuxna personer – statistiskt sett blivit utsatta för sexualbrott i barndomen?

Den särskilda utredaren som ministern pratar om – ja, vad ska jag säga? Att bekämpa och förebygga löser inte problemet med behandling av dem som redan har utsatts. Att identifiera brister och föreslå åtgärder är bra för barnen, men de vuxna som har blivit utsatta då?

Ministern rabblar upp vad varje vårdgivare ska utveckla och kvalitets-säkra, enligt Socialstyrelsens föreskrifter. Vad säger detta egentligen, i verkligheten? Lika mycket som mina egna föreskrifter om att jag ska bli miljardär nästa år.

När det sedan gäller detta att vårdgivaren ska se till att personal har kunskap om våld och övergrepp – hur ska vårdgivaren se till detta när det saknas grundutbildning, fortbildning och specialistutbildningar inom området?

Det är jättebra att föreskrifter finns, men det är också viktigt att kontrollera att de följs ute i landet. Följs de inte krävs insatser som ministern inte ger några exempel på.

I hälso- och sjukvårdens ansvar ingår också att den som söker hälso- och sjukvårdens tjänster efter att ha blivit våldsutsatt men också behöver annat stöd ska hänvisas till den eller de instanser som har den kompetens som motsvarar patientens behov. Det saknas en hel vårdkedja för sexuellt traumatiserade patienter, så vart ska dessa patienter med behov av specialvård hänvisas? Det skulle jag vilja ha svar på av ministern, vilket jag tyvärr inte fick. Den kritik som Sverige har fått av Grevio inkluderar just detta. Det ska finnas specialiserade mottagningar i Sverige.

Anf. 5 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Europarådets expertgrupp Grevio lämnar rekommendationer. När det gäller exakt hur man ska organisera detta ser det naturligtvis olika ut i olika länder. Exakt hur det skulle se ut är alltså Marlène Lund Kopparklints egen tolkning.

Jag tror ändå att jag började med att ganska tydligt säga att detta är ett väldigt viktigt område; det är ingen tvekan om det. Men det är inte lätt att diskutera med en interpellant i Sveriges riksdag som tycker att myndigheters föreskrifter inte är mycket värda. Det är ju så vi styr det här landet – genom lagstiftning i riksdagen och föreskrifter från myndigheterna.

När det gäller hälso- och sjukvården är det inte så att regionerna är lite ansvariga, sådär 20–30 procent, utan de är fullt ansvariga. Statens ansvar är naturligtvis att se till att vi har en lagstiftning som är till fyllest. Naturligtvis ska det göras förändringar i hälso- och sjukvårdslagen om så skulle krävas. Det handlar om utbildningar och om att se till att myndigheten har stöd och i sin tur ger regionerna det stöd som krävs. Men jag vänder mig emot att man viftar bort Socialstyrelsens föreskrifter på området som att de inte är så mycket värda. Det är de; det är därför vi fattar beslut om dem, oftast på grundval av propositioner som denna riksdag har beslutat om.

I den tilläggsöverenskommelse om kvinnors hälsa och förlossningsvården som vi har haft under några års tid – vi har tecknat en ny för det kommande året – fastställs bland annat att regionerna ska säkerställa att det finns en tydlig vårdkedja för personer som blivit utsatta för sexuellt våld eller könsstympning.

Precis som med allt annat i samhället betyder inte detta att vi från en dag till en annan och från ett år till ett annat är i mål med väldigt svåra samhällsutmaningar. Mäns våld mot kvinnor är tyvärr något som existerar i ett samhälle som inte är till fullo jämställt. Det finns ett skäl till att den sittande regeringen inte bara har en feministisk utrikespolitik utan också arbetar väldigt mycket med jämställdhetsfrågor.

Marléne Lund Kopparklint får gärna använda sitt sista inlägg till att tala om vad som ska göras på området för att lösa problemet, vid sidan av utbildningar, tilläggsöverenskommelser, lagstiftning, straffskärpningar och tioåriga strategier. Jag menar att mycket är på gång, men jag vill inte ge sken av att detta är enkelt att göra. Om vården inte fungerar till fullo måste vi få den att fungera, och det görs inte från Sveriges riksdag.

Anf. 6 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M):

Fru talman! Inte nog med att ministern inte svarar på mina frågor, hon far också med osanning! Jag har inte sagt att föreskrifter inte är viktiga, men om de inte följs blir de ju inte viktiga för dem som behöver vård eller när den vård som behövs inte finns.

Fru talman! Jag har också gjort lite research om detta med beviljade medel till Wonsa. Jag tycker att det är viktigt att de som tittar på debatten får reda på sanningen bakom ministrerns ord. Det material som togs fram och testades 2020 har fått högsta betyg, men när det skulle spridas nu under 2021 har ingen region ansett sig kunna prioritera utbildningen inom vare sig primärvården eller psykiatrin.

Wonsa har kontaktat alla regioner och de ansvariga för all primärvård och psykiatri och bara fått in en enda intresseanmälan och ingen bokning. Rise har under året skickat ut 800 mappar med information, som jag sa tidigare.

Ökad kunskap utan anpassad struktur räcker inte. Det spelar ingen roll om all personal på Ica får utbildning i att byta däck om de inte har en verkstad. De vet ju inte hur de ska göra om de inte får öva på det. Då har man inte den praktiska grundkunskapen.

Jag kommer också att fortsätta följa frågan och verka för att personer som har utsatts för sexuellt våld får tillgång till en god vård baserad på bästa möjliga kunskap. Jag vet en annan person som också kommer att göra det och som sitter och tittar på denna debatt tillsammans med flera tusen andra, och det är den som har blivit utsatt för sexualbrott och inte fått vård.

Det man nu behöver göra är att fullgöra det man har sagt och verkligen ta den här utbildningen och kunskapen på allvar. Den finns.

Anf. 7 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Jag kan försäkra alla som tittar på debatten om att det här är en högt prioriterad fråga för Sveriges regering. Det är därför det finns en strategi som inte enbart handlar om hälso- och sjukvården utan om alla områden i samhället som positivt eller negativt bidrar till att kvinnor inte kan känna sig trygga och utsätts för våld, vilket i sin tur leder till att de behöver rätt vård.

Återigen vill jag säga att dialogen med Sveriges kommuner och regioner fortsätter. Jag vill påstå att det finns mycket kunskap. Man gör på olika

sätt, men jag säger inte att vi inte kan göra mer. Det har inte varit mitt budskap i något av mina replikskiften.

I den tilläggsöverenskommelse som nu tecknas slås fast att regionerna ska säkerställa att det finns en tydlig vårdkedja för personer som blivit utsatta för sexuellt våld eller könsstympning. Man ska lära av varandra mellan regionerna, där en del har gått före. Det ser lite olika ut på grund av att regionerna är olika stora, och man har också i olika utsträckning mött de kvinnor som vi talar om i den här interpellationsdebatten.

Långsiktigt strategiskt arbete är förstås helt centralt vid sidan av det som görs varenda dag i hälso- och sjukvården med all den kompetens som finns där. Den behöver samordnas och systematiseras, och man behöver lära av varandra.

Vi har absolut inte satt någon punkt för detta, och det sista initiativet är inte taget, utan detta är ett reformområde där det ständigt pågår saker. Det vill jag verkligen säga.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2020/21:892 om barnfetma

Anf. 8 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Alexandra Anstrell har frågat mig om jag avser att agera för framtagande av nationella riktlinjer till sjukvården för behandling av barn med fetma. Vidare har hon frågat hur jag har agerat för att minska barnfetma i Sverige. Slutligen har hon frågat om jag har för avsikt att vidta några ytterligare insatser för att minska barns fetma i Sverige.

För att bromsa utvecklingen av ökad övervikt och fetma krävs ett långsiktigt förebyggande arbete på lokal, regional och nationell nivå. Arbetet behöver bedrivas av ett flertal aktörer och sektorer i samhället, alltifrån förskola, skola och arbetsliv till hälso- och sjukvården, transportsektorn, livsmedelsbranschen och det civila samhället.

Det finns stora skillnader mellan olika grupper i befolkningen vad gäller både livsstil och insjuknande i de stora folksjukdomarna. Forskning visar att socioekonomiskt utsatta grupper äter sämre och är mer drabbade av hjärt- och kärlsjukdom, typ 2-diabetes, cancer och fetma. Dessa skillnader behöver uppmärksammas och beaktas inom alla sektorer och på alla nivåer.

Regeringen vill med sin folkhälsopolitiska proposition uppmana alla aktörer att aktivt arbeta med att främja en god och jämlik hälsa och verka för regeringens målsättning att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation. Propositionen utgör ett helhetsgrepp inom ramen för regeringens folkhälsoarbete.

Flera departement och myndigheter är involverade. Skolan har till exempel stora möjligheter att främja hälsosamma levnadsvanor för alla barn och unga och minska sociala skillnader i hälsa.

När det gäller frågan om nationella riktlinjer för behandling av barn med fetma vill jag hänvisa till Socialstyrelsens pågående arbete med nationella riktlinjer för vård vid fetma. Där kommer Socialstyrelsen att ge rekommendationer till hälso- och sjukvården om vissa undersökningar och

behandlingar för barn och vuxna som har fetma. Det är ännu inte bestämt i detalj vilka undersökningar eller behandlingar som Socialstyrelsen kommer att ge rekommendationer om. Planen är att riktlinjerna ska publiceras inom kort. I det förebyggande arbetet har hälso- och sjukvården en viktig roll i mötet med patienter som behöver stöd i sina levnadsvanor. Det framgår inte minst i Socialstyrelsens nationella riktlinjer för prevention och behandling vid ohälsosamma levnadsvanor, där samtal om mat, rökning, riskbruk av alkohol och otillräcklig fysisk aktivitet är viktiga delar.

Regeringen har bedömt att det finns behov av en samhällelig kraftsamling för att vända utvecklingen av övervikt och fetma. En kommitté har därför fått i uppdrag att genom ett utåtriktat arbete dels öka den allmänna kunskapen om de positiva effekter som fysisk aktivitet bidrar till för den enskilde individen, dels mobilisera och engagera relevanta aktörer i samhället. Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 mars 2023.

Livsmedelsverket har regeringens uppdrag att främja bra matvanor. Inom Livsmedelsverket finns ett nationellt kompetenscentrum för måltider inom vård, skola och omsorg som bland annat stöder kommuner och regioner i deras utveckling av de offentliga måltiderna. Regeringen har gett Livsmedelsverket i uppdrag att tillsammans med livsmedelsbranschen skapa förutsättningar för en överenskommelse om att sänka salt- och sockerhalten i livsmedel. Myndigheten ska även ta fram kunskapsunderlag om hur intaget av energitäta och näringsfattiga livsmedel kan minska. När det gäller sockersötade livsmedel ska arbetet i huvudsak fokusera på barn och unga. Uppdraget kommer att pågå till och med 2023. Målet är att tillsammans med livsmedelsbranschen minska intaget av salt, socker och andra energitäta näringsfattiga livsmedel hos befolkningen.

Regeringen har också gett Folkhälsomyndigheten och Livsmedelsverket i uppdrag att ta fram förslag till nationella mål med indikatorer för att ge en tydlig inriktning för arbetet med hållbar och hälsosam livsmedelskonsumtion, ett uppdrag som Livsmedelsverket och Folkhälsomyndigheten ska redovisa senast den 31 januari 2022.

Anf. 9 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret! Övervikt är ju när ett barn väger så mycket att det kan vara ohälsosamt. Kraftig övervikt kallas fetma och är en sjukdom. Barn som har för hög vikt behöver ändra sina vanor för att gå ned i vikt.

Antalet barn med fetma har ökat kraftigt under de senaste årtiondena. Statistiken är ganska osäker, för alla söker ju inte hjälp. Man räknar dock med att mellan 5 och 10 procent av alla barn i Sverige i dag lider av sjuklig fetma.

Detta är väldigt många barn, fru talman. Här i Stockholm visar den så kallade Stopp-studien att övervikt och fetma bland sjuåringar i länet har ökat från 8 till 20 procent sedan 1989, och 70–80 procent av dem behåller sin övervikt.

Fetma påverkar ju hälsa och livskvalitet negativt. Barn med fetma drabbas bland annat av högt blodtryck och förstadiet till diabetes typ 2 men också av psykisk ohälsa.

Prognosen för barn med övervikt är ganska dålig. Ungefär 80 procent av de barn som i sex- till sjuårsåldern är överviktiga är fortfarande överviktiga i övre tonåren. Man har i USA beräknat att vid ett bmi på 45 vid

20 års ålder minskar livslängden med 13 år för män och med åtta år för kvinnor.

För att bromsa utvecklingen av övervikt och fetma krävs ett långsiktigt nationellt förebyggande arbete lokalt, regionalt och nationellt, precis som ministern var inne på.

Sveriges Radio rapporterade tidigare under hösten att trots att fetma medför väldigt svåra konsekvenser finns i dag inga riktlinjer för hur barn med fetma ska tas om hand inom sjukvården. Jag tycker att det är märkligt. Det som ministern säger om att det nu är riktlinjer på gång tycker jag dock är bra. Men varför har det tagit så lång tid, och varför är det fortfarande inte klart?

Fru talman! Denna regering har snart regerat i åtta år. Jag tänker på hur många barn som gått utan riktig hjälp under den tiden. Åtta år är en ganska lång tid om man är åtta år – hips vips är man 16 år. Jag tänker på hur många föräldrar som har slitit sitt hår under den här tiden. För dem är åtta år också en väldigt lång tid.

Många äter för mycket och rör sig för lite. Allt fler sitter stilla mycket, bland annat på grund av att de tittar på olika typer av skärmar. Som förälder kan det kännas väldigt svårt att hjälpa sitt barn att gå ned i vikt. Man vill heller inte sätta griller i huvudet på barnet, så att det får åtstörningar. Hur ser egentligen föräldrastödet ut?

Om det inte finns riktlinjer för vården kan man snabbt räkna ut att väldigt många inte får den vård som de har rätt till. Att vi inte har en likvärdig vård över hela landet är märkligt och skamligt.

Fru talman! Det är väl inte meningen att vi inte ska kunna ge dessa barn och föräldrar rätt vård och stöd över hela landet?

Anf. 10 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Tack, Alexandra Anstrell, för frågan! Den är väldigt relevant. Det är precis därför som vi arbetar med den på många olika fronter. Sedan är det så att Alexandra Anstrells parti hade åtta år på sig att ta fram de nationella riktlinjerna eller att lägga fram en folkhälsopolitisk proposition som visar på en insikt om de socioekonomiska faktorernas betydelse. Det fanns ju inte heller en sådan.

Under den tid som denna regering har regerat har vi bland annat tagit fram en bred folkhälsopolitisk proposition att ha som en grund för allt det arbete som vi gör. Vi vet ju att det vi talar om precis nu, barnfetma, är ett exempel på hur socioekonomiska faktorer spelar roll och på hur folkhälsan inte är jämlik i landet. Hur kan vi på många olika sätt se till att barn och unga får växa upp med goda villkor så att de kan leva långa och friska liv? Och hur möter vi den vuxna delen av befolkningen, där det också finns en ojämlik hälsa i många delar?

Om det är märkligt att detta ännu inte är framme vet jag inte. Det här betyder inte att regionerna inte arbetar med att motverka fetma hos barn och unga och att de inte har ett intensivt arbete. Men när det gäller att ta fram de nationella riktlinjerna är Socialstyrelsen snart framme. Jag har förstått att de ska publicera en remissversion den 14 december.

Det finns nu en kommitté som sedan drygt ett år tillbaka, ett och ett halvt år tillbaka, arbetar med fysiska aktiviteter i hela befolkningen för att man ska inse vikten och betydelsen av det. Uppdraget till Livsmedelsverk-

et om att sänka salthalten och sockerhalten i livsmedel är förstås också viktigt.

Eftersom SKR aldrig kan stå i denna talarstol ska jag berätta att de har en nationell arbetsgrupp för behandling av fetma hos barn och unga. Det är ett arbete som sker i nära dialog med Socialstyrelsen. Jag vet också att regioner, om det är hälften av regionerna eller sju åtta stycken, har påbörjat ett arbete kring prevention av barnfetma via innovationsprogram. Man arbetar alltså på runt om i landet.

Vår ambition är att ta ett samlat grepp både med folkhälsopropositionen, som ska rama in det vi gör, och med det arbete som såväl Socialstyrelsen som Folkhälsomyndigheten och Livsmedelsverket gör.

Vi kan stå här och diskutera: Vad borde göras? Och varför gör inte alla precis så? Varför röker människor fast de vet att det är farligt? Hur bedriver vi det preventiva arbetet? Vi behöver arbeta på många olika fronter för att stärka folkhälsan – det är ingen tvekan om det. Men som jag inledde med att säga tycker jag att det är väldigt bra att Alexandra Anstrell tar upp just denna fråga. Det är mycket som görs, men det är utmanande och svårt.

Det är klart att skolan spelar roll. Jag tänker till exempel att skolmåltiderna är en viktig del. Så har det varit i Sverige länge. Det finns tillgång till skolmat, och den har en bra sammansättning. Jag tror inte att vi nog kan understryka det. Det är ett sätt att garantera att eleverna får ett mål mat om dagen som dessutom är väl komponerat och sammansatt.

Jag ska avsluta med att i detta inlägg säga att Folkhälsomyndigheten tittar på olika indikatorer för att mäta den svenska folkhälsan. Man uppdaterar indikatorerna vartannat år. En av dem är just övervikt och fetma. Det handlar om att vi ska kunna följa detta och se vad det är som verkar ge effekt.

Anf. 11 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! Tack, ministern, för det utvecklade svaret! Barn med fetma har dels tre gånger så hög risk att dö redan i tidig vuxen ålder som barn i den allmänna befolkningen, dels högre risk att drabbas av ångest och depression. De får också kärlsjukdomar och diabetes.

I en studie visade det sig att fetma var kopplad till ökad risk för att utveckla ångest och depression just hos barn och ungdomar. Flickor med fetma hade 43 procent högre risk att drabbas av ångest och depression än flickor i den allmänna befolkningen, medan pojkar med fetma hade 33 procent högre risk att drabbas än andra pojkar. Det är alltså fyra av tio flickor och tre av tio pojkar. Studien baserades på över 12 000 barn mellan 6 och 17 år som behandlats för fetma och som jämfördes med en matchad grupp på 60 000 barn i den allmänna befolkningen.

Allt fler barn och unga i Sverige rapporterar om psykisk ohälsa. Sedan mitten av 80-talet har andelen unga som uppger att de har återkommande psykosomatiska symtom fördubblats, och nästan hälften av 15-åringarna har denna typ av besvär. Andelen barn och unga som behandlas för depression och ångestsyndrom ökar, och det är betydligt fler flickor och unga kvinnor än pojkar och unga män som får behandling.

Stora regionala skillnader råder vad gäller vård och behandling av psykiatriska tillstånd och sjukdomar. Det framkommer i alla fall i en rapport från Socialstyrelsen.

Prot. 2021/22:9
23 september

Svar på
interpellationer

Fru talman! Även på det här området pratar vi alltså om stora skillnader över landet. Är det inte meningen att vi ska ha en jämlik vård över hela Sverige? Det är ett långt land, men vi borde ändå kunna säkerställa att vi får en jämlik vård.

Kan det finnas ett samband mellan dessa två saker – den ojämlika vården när det gäller fetma och den ojämlika vården när det gäller psykisk ohälsa? Är det så att man inte kan, hinner, maktar med eller vet hur man ska göra för att hantera den här biten? Jag vet inte om ministern kan fylla i där.

Störst ökning av psykisk ohälsa är det bland kvinnor som precis har blivit myndiga, 18 år. Vad händer när man fyller 18 år? Jo, då lämnas man faktiskt att göra allting själv. Då kan inte någon förälder hjälpa till. Det är inte så lätt att ta ansvar och få hjälp i tid när man kanske inte mår så bra.

I en nationell kartläggning av förekomsten av självskadebeteende hos patienter inom barn- och ungdomspsykiatrien visar det sig att självskadebeteendet är mycket vanligt hos högstadieelever. 47,2 procent av alla som var med i studien hade någon gång gjort någon form av skada på sig själv. Framför allt var det unga kvinnor. 73,8 procent hade svarat i den här studien att de hade någon form av självskadebeteende.

Fru talman! Det känns lite som att det skenar åt flera olika håll och att regeringen faktiskt ligger steget efter.

Anf. 12 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Nu handlar väl i och för sig inte interpellationen om barnfetma och kopplingen till psykisk hälsa. Helt ärligt är jag inte helt säker på hur klockrena alla kopplingar är. Jag inser naturligtvis att det finns stor risk att de som lider av fetma, som har gjort det i många år och som känner att de inte får det stöd och den vård som krävs kan utveckla psykisk ohälsa. Men jag tror inte att det är riktigt så enkelt.

Vi kan titta på psykisk ohälsa. Varför ökar den i samhället? Jag tänker att det finns många olika bottnar. Jag har haft anledning att fundera på det även tidigare. Jag skulle säga att psykisk ohälsa kanske är vår tids stora folkhälsosjukdom eller vårt stora folkhälsoproblem. För en del är det en sjukdom, en diagnos, som gör att de inte kan arbeta. För andra är det något som de kanske går och dras med även om de kan få sitt vardagsliv att fungera, men med mycket sämre livskvalitet.

Det är en betydligt större andel kvinnor, inte minst i äldreomsorg och liknande, som är sjukskrivna med hänvisning till psykisk ohälsa jämfört med många andra. Äldres ensamhet och isolering är inte bara ett resultat av pandemin. Man har kunnat se över tid att många äldre upplever den ökade ensamheten, som kommer med åren. När vänner och familjemedlemmar, make, maka eller partner, faller ifrån kan det bli väldigt svårt att hantera.

Men om vi ska fokusera på det som är barnfetma vill jag ändå säga något. Arbetet för att förbättra folkhälsan kräver att man ser de socioekonomiska faktorerna. Det är ju inte bara så vi har större utmaningar i vissa regioner än i andra och att det handlar om hur man styr, vilken typ av vård man erbjuder eller hur man har organiserat skolhälsovården. Riktigt så enkelt är det inte. Det finns, menar jag, delar i varje region där man har det uppenbart tuffare med svåra utmaningar, och det sammanfaller inte sällan med ett annat utanförskap.

Vårdprogram och nationella riktlinjer från Socialstyrelsen är viktiga saker, och även det uppdrag som Livsmedelsverket har att tillsammans med livsmedelsbranschen skapa förutsättningar för en överenskommelse om att sänka salt- och sockerhalten i livsmedel är väldigt viktigt. Jag tror att alla känner igen sig: Man går och handlar och fascinerar över hur den gigantiska läskflaskan kan vara billigare än motsvarande mängd mjölk eller någonting annat som är nyttigt. Varför är frukt dyrt? Varför är det tillsatt socker i ketchup och så vidare?

Det visar sig också att även om man tror att man dricker samma läsk – jag ska inte säga något namn, men det är en läsk som finns i många olika länder – så smakar det inte alltid likadant, och det är för att man har bestämmelser om hur mycket socker det får vara i produkter. Det är alltså inte så att det måste vara på ett visst sätt, utan vi har alla möjligheter att försöka att påverka detta.

Det tror jag spelar en väldigt stor roll. Även om var och en gör sitt val av vilka produkter och vilka livsmedel man handlar är det rimligt att vi gör vårt bästa för att se till att de alternativ som finns inte har socker- och salttillsatser i onödan. Sådant påverkar ju hälsan, inte minst när det gäller övervikt och fetma. Mycket av vanor grundläggs tidigt, så det är förstås viktigt att föräldrar känner till detta och tänker på det. Skolan spelar också en viktig roll i form av skolhälsovårdens samtal, skolmåltider och mycket annat.

Det finns som sagt flera olika delar i detta: kommittéer, uppdrag till myndigheter och en omfattande proposition.

Anf. 13 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! Jag håller med om det som ministern pratade om i sitt tidigare inlägg, om skolmaten och hur viktig den är. En hel del barn har faktiskt en ofrivillig 5:2-diet, det vill säga att de får sjyst mat fem dagar i veckan men inte de andra två. Det finns också bevisat från väldigt många skolkockar att det går mer skolmat på måndagar än övriga dagar.

Vi har helt enkelt många barn som inte mår så bra. Socioekonomiska faktorer kan absolut spela in, men hur menar ministern att det här skulle kompenseras i de olika riktlinjerna som hon har pratat om ska tas fram?

Jag tänker att prognosen är ganska dålig för barn med fetma, och det har försämrats hela tiden. Ungefär 80 procent av barn mellan sex och sju år blir alltså överviktiga i de sena tonåren, och det är också där vi kan se den psykiska ohälsan. Ministern var inne på att det kanske inte finns något typiskt samband. Kanske det inte har ett samband, kanske det har det. Jag tänker ändå att sju av tio flickor mår dåligt i högstadiet, och det finns inga riktlinjer vare sig för fetma eller psykisk ohälsa.

Så här kan vi faktiskt inte ha det. Jag tänker att barnen ju är barn här och nu. Om åtta år är de flesta av de här barnen snart vuxna. Vi behöver inte heller blanda in någon tidigare regering. Åtta år är som sagt en väldigt lång tid, och regeringen har snart regerat i åtta år. Hur lång tid kommer det sedan inte att ta innan riktlinjerna är på plats och faktiskt används ute på de olika ställena? Jag tycker att regeringen sviker dessa barn.

Anf. 14 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Under den förra mandatperioden lade regeringen fram den stora folkhälsopolitiska propositionen om att sluta de påverkbara hälso-

klyftorna inom en generation. Det var ju inte för att vi tyckte att det var angeläget att dra ut på arbetet utan för att påvisa att det tar tid att förändra den typen av omfattande strukturer i samhället.

Det finns väldigt starka socioekonomiska faktorer när vi tittar på såväl barnfetma – som i det här fallet – som på hur man äter och lever, om föräldrarna arbetar, vilken inkomst de har och hur de tänker när det gäller att laga mat hemma. Alexandra Anstrell beskrev förut det som vi alla vet, nämligen att alla barn inte har samma förutsättningar. De kanske inte får ett lagat mål mat hemma varje dag och så vidare.

Det finns alltså väldigt mycket att arbeta med, och den propositionen ramar in arbetet och sätter en väldigt hög ambitionsnivå att det är dit vi ska.

De nationella riktlinjerna är viktiga för vårdgivarna och för alla regioner, men jag vet och utgår från att regionerna arbetar på. Det är inte så att man gör ingenting och väntar på riktlinjer. Däremot är det väldigt bra, när man har arbetat på och vet att det finns väldigt många olika erfarenheter, att samla ihop det som är den bästa kunskapen helt enkelt för att kunna vägleda på ett bättre sätt.

Kommittén för främjande av ökad fysisk aktivitet ska arbeta brett och har ett uppdrag att nå ut till civilsamhället och folkrörelseorganisationer, och man samarbetar förstås med idrottsorganisationer. Men det viktigaste kanske inte är att nå just dem som redan är engagerade i en idrottsorganisation och tränar några gånger i veckan utan tvärtom att nå väldigt många av dem som man inte når enkelt. Detta är en av kommitténs uppgifter, och jag vet att de arbetar på och hoppas förstås att de ska kunna nå framgång under den tiden.

Det här är ett viktigt område, och de socioekonomiska skillnader som finns i vårt samhälle syns också i en sådan fråga som barnfetma.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2020/21:906 om Karolinska institutets Kinasamarbeten

Anf. 15 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Fru talman! Joar Forssell har frågat mig vad jag gör för att sprida kunskap bland beslutsfattare och andra relevanta instanser inom universitets- och högskoleväsendet och upplysa om de säkerhetsrisker som föreligger vid samarbete med diktaturer och deras företrädare. Vidare har Joar Forssell frågat mig vilka övriga åtgärder regeringen gör och vilka övriga kommentarer jag vill ge med anledning av det inträffade.

Jag kan inte närmare gå in på detaljer i det enskilda fallet som lyfts fram, vilket också interpellanten visar förståelse för, utan dagens diskussion bör föras på en mer generell nivå.

Sverige ska vara ett öppet land som främjar nära kontakter med andra länder och människor, inklusive forskare och studenter. En omfattande internationell närvaro med samarbete och forskningsutbyte med andra länder utgör en viktig grund för den starka politiska, teknologiska och vetenskapliga ställning som Sverige har i världen.

För att Sverige ska kunna utveckla och stärka sin position som en ledande kunskapsnation behövs fortsatt öppenhet mot omvärlden. Samtidigt kräver öppenheten både medvetenhet om de säkerhetshot och risker som finns samt ett systematiskt arbete för att motverka dessa.

För att stärka säkerhetsskyddet har en ny säkerhetsskyddslag tagits fram av regeringen och gäller sedan 2019 efter att den antagits av riksdagen.

Som myndigheter ansvarar universitet och högskolor självständigt för verksamheten som bedrivs vid det enskilda lärosätet. Detta gäller också säkerhetsarbetet, liksom arbetet med frågor som rör säkerhetsskydd inom vilket lärosätena har ansvar att följa de lagar och regler som gäller.

Säkerhetspolisen, Säpo, är tillsynsmyndighet i säkerhetsskyddsfrågor, och lärosätena har vid behov löpande kontakt med Säpo. Säpo har genomfört flera insatser för att höja kunskapen och öka medvetenheten om den säkerhetshotande verksamhet som pågår mot Sverige. Bland annat har en riktad insats gjorts till säkerhetsskyddschefer och personal från universitet och högskolor i samarbete med Försvarshögskolan.

Regeringen arbetar systematiskt i nära dialog med lärosätena med att följa deras säkerhetsarbete inom ramen för den löpande styrningen, exempelvis i de årliga myndighetsdialogerna. Under våren 2020 tog jag ytterligare initiativ till kontakt med lärosätena för att betona vikten av ett aktivt säkerhetsskyddsarbete. Också i regeringens forskningspolitiska proposition (prop. 2020/21:60) betonas vikten av en säker hantering av skyddsvärd forskningsverksamhet.

Sverige ska vara ett öppet land. Sverige ska också vara ett tryggt och säkert land. De hot mot landets säkerhet som förekommer ska hanteras och motverkas aktivt. Regeringen överlämnade i våras propositionen *Ett starkare skydd för Sveriges säkerhet* (prop. 2020/21:194). I den finns förslag på skärpta krav på aktuella verksamheter i samband med upphandlingar, upprättande av avtal och andra former av samarbeten som innebär att deras känsliga verksamhet exponeras för externa aktörer. Just nu arbetar regeringen med att ta fram en ny nationell säkerhetsstrategi. Regeringens arbete i dessa frågor fortsätter med det sagt med oförminskad kraft.

Andre vice talmannen konstaterade att interpellanten inte var närvarande i kammaren och förklarade interpellationsdebatten avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 12.51 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 13.00 i väntan på att arbetsmarknadsminister Eva Nordmark skulle infinna sig i kammaren för att lämna svar på interpellation 2020/21:864.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 13.00.

§ 9 Svar på interpellation 2020/21:864 om arbetslösheten i Sverige

Anf. 16 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Jan Ericson har frågat mig vilka åtgärder jag har vidtagit för att motverka den negativa utveckling som nu sker på svensk arbetsmarknad.

Regeringen har under pandemin gjort historiskt stora satsningar för att fler arbetslösa ska komma i jobb och utbildning. Svensk ekonomi har återhämtat sig starkare än väntat, vilket bland annat regeringens åtgärder bidragit till. Inte minst möjligheten till korttidsarbete har bidragit till att rädda svenska jobb och företag.

Budgetsatsningarna inom arbetsmarknadspolitiken uppgår till över 9 miljarder kronor 2021. Över 2 miljarder kronor satsas för att öka antalet deltagare i arbetsmarknadsutbildning, upphandlade matchningstjänster, extratjänster och introduktionsjobb. I regeringens vårandringsbudget för 2021 avsattes ytterligare 448 miljoner kronor för att fler arbetslösa ska få ta del av en matchningstjänst, en extratjänst eller ett introduktionsjobb.

Även om etableringen på arbetsmarknaden har gått snabbare för nyanlända de senaste åren jämfört med för tio år sedan har ambitionsnivån höjts ytterligare. Under hösten 2020 gav regeringen Arbetsförmedlingen i uppdrag att införa intensivåret från den 15 april 2021. Syftet är att deltagarna ska komma i arbete inom ett år.

Regeringen arbetar även för att införa etableringsjobb i enlighet med parternas förslag. Genom etableringsjobben kommer staten att stimulera att anställningar för nyanlända och långtidsarbetslösa kommer till stånd, för att öka deras chanser till jobb och varaktig etablering på arbetsmarknaden.

Många arbetslösa saknar den kompetens som behövs för att etablera sig på arbetsmarknaden. Regeringen har vidtagit åtgärder för att fler arbetslösa med utbildningsbehov ska studera. I november 2020 vidgade regeringen möjligheten för arbetslösa att studera med bibehållet aktivitetsstöd. Regeringen har även beslutat att studiestartsstöd under 2021 ska kunna lämnas till den som är anmäld som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen, oavsett hur länge personen har varit arbetslös. I juni 2021 utökades också möjligheten att deltidsstudera parallellt med deltagande i jobb- och utvecklingsgarantin.

Svensk ekonomi fortsätter att återhämta sig, och många kommer tillbaka i arbete. För att utbilda för framtidens arbetsmarknad initierade regeringen redan 2014 Kunskapslyftet, en utbyggnad av utbildningsplatser – inklusive studiestöd – inom komvux, yrkeshögskolan, folkhögskolan och högskolan. Under 2021 motsvarar satsningen totalt 150 000 utbildningsplatser.

Arbetsmarknadsläget har förbättrats, och sysselsättningen har ökat under det första halvåret i år. Framöver bedöms sysselsättningen fortsätta att öka och arbetslösheten minska.

Samtidigt är det för många som riskerar att fastna i långtidsarbetslöshet. Därför föreslår regeringen förstärkningar med 8 miljarder kronor inom jobbpolitiken under 2022, så att alla kan vara med och ta Sverige framåt efter pandemin.

Före valet 2014 utlovade Stefan Löfven och Socialdemokraterna att Sverige skulle ha EU:s lägsta arbetslöshet år 2020. Nu vet vi hur det gick. Den svenska arbetslösheten har utvecklats oroväckande sedan 2014, och Sverige ett av de länder som faktiskt lyckats sämst med jobben under pandemin. I dag har bara tre EU-länder högre arbetslöshet än Sverige. Sverige är alltså verkligen inte bäst, utan vi ligger på plats 24 av 27 länder.

Vi har nu dessutom högre arbetslöshet än genomsnittet i EU – något som aldrig tidigare har hänt sedan vi gick med i EU 1995, oavsett regering. Som om inte detta skulle vara nog har vi nu också rekordhög långtidsarbetslöshet: Nästan 200 000 svenskar har varit arbetslösa i över ett år. Det är den högsta siffra som uppmätts i vårt land.

Under den moderatledda alliansregeringen hade Sverige högst sysselsättningsgrad i hela EU, och detta gällde även under finanskrisen. Denna topplacering har Sverige behållit – fram till nu. Nu halkar Sverige ned även i denna statistik. Under perioden 2014–2020 hade Sverige den näst sämsta utvecklingen i hela EU när det gäller sysselsättning; endast Rumänien var sämre. I de senaste siffrorna från Eurostat är Sverige inte längre bäst i EU när det gäller sysselsättningsgrad heller.

Fru talman! Det som hänt med svenska jobb de senaste sju åren duger helt enkelt inte. Faktum är att precis allt har gått åt fel håll på svensk arbetsmarknad sedan 2014, och det gäller såväl under stark högkonjunktur som under pandemin. Detta kostar svenska skattebetalare enorma summor. Hade Sverige bara haft samma utveckling på arbetsmarknaden som genomsnittet i EU hade statsfinanserna stärkts med hela 42 miljarder om året. Det är pengar som kunde ha stärkt välfärden, polisen och tryggheten samt skapat utrymme för sänkta skatter.

Arbetsmarknadsministerns svar innehåller uppräkningslistor av främst gamla kända så kallade arbetsmarknadspolitiska åtgärder och program, och man talar om historiskt stora satsningar. Men tyvärr har vi ju haft denna negativa utveckling trots regeringens alla program och miljardsatsningar. Regeringens politik fungerar bevisligen inte, och mer av den medicin som inte har fungerat är knappast vägen framåt.

Återigen: Det som har hänt med svenska jobb de senaste sju åren duger helt enkelt inte. Sverige behöver en ny, moderatledd regering som ger hoppet tillbaka till alla dem som i dag står utanför arbetsmarknaden. Det hoppet har jag svårt att se att dagens regering kan skapa.

Fru talman! Jag har hört företrädare för Socialdemokraterna påstå att Sverige lyckades ännu sämre med jobben under finanskrisen. Detta är rent falska påståenden. Det finns tydlig statistik på detta från Eurostat. Från fjärde kvartalet 2008 till fjärde kvartalet 2011, alltså de år som omfattas av finanskrisen, var det bara fyra länder i EU som lyckades bättre med att hålla ned arbetslösheten än Sverige. Vi var alltså i topp fem under finanskrisen, trots att det på den tiden inte fanns något permitteringsstöd att tillgå. Jag tycker att det var en lysande prestation av den moderatledda alliansregeringen.

Under pandemin, som vi förhoppningsvis snart ser slutet på, ser dock verkligheten annorlunda ut. Nu är Sverige i stället ett av de länder som lyckas sämst med att rädda jobben. Jag måste fråga arbetsmarknadsministern om hon är nöjd med resultatet av regeringens politik. Tror hon verk-

ligen själv att den rekordhöga långtidsarbetslösheten kommer att minska med regeringens politik? Och varför ska vi tro på regeringens löften nu, när det gamla löftet om EU:s lägsta arbetslöshet 2020 i stället blev EU:s fjärde högsta arbetslöshet?

Anf. 18 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Jag kan konstatera att det för varje månad sedan årsskiftet är fler som går till jobb och studier än vad det är som skriver in sig på Arbetsförmedlingen. Regeringens kraftfulla åtgärder har bidragit till att vi har räddat tusentals jobb och till att vi nu ser en vändning. Denna vändning kommer att bli än mer kraftfull och stark när vi nu också kan ta bort de restriktioner som gällt under pandemin. Vi ska komma ihåg att covid-19 inte bara har drabbat liv och hälsa utan även slagit hårt mot arbetsmarknaden.

Det regeringen nu ser är en vändning. Vi kan ta ett exempel från i dag: Det finns 111 020 lediga jobb i Platsbanken. Trots att vi har ett fortsatt allvarligt läge – med en långtidsarbetslöshet som vi nu ska pressa tillbaka och även ett behov från arbetsgivarna av att anställa – ser vi att det har vänt. Vi ser ljusningen, och vi ser att många nya jobb växer till i ekonomin. Det sker inte minst i och med den nyindustrialisering som sker i norra Sverige och som innebär att tiotusentals nya jobb kommer att skapas under de kommande åren.

Det är alltså inte så nattsvart som Moderaterna vill göra gällande. Vi är bland de länder i EU som har högst andel av befolkningen i arbete, och till och med efter en av de värsta ekonomiska kriser vi sett på svensk arbetsmarknad sedan andra världskriget är sysselsättningsgraden alltså högre än när Moderaterna styrde. Politik gör skillnad, fru talman.

Anf. 19 JAN ERICSON (M):

Fru talman! Socialdemokraterna har ju sina egna sätt att hantera allvarliga samhällsfrågor. Man skyller antingen på någon annan eller bagatelliserar problemen och försöker att prata om något annat eller dölja problemen i statistiken.

Tyvärr gick det inte så bra före pandemin heller. Vi tappade jättemycket mot andra länder även under högkonjunkturen, och under pandemin har det som sagt gått ännu sämre. Faktum är att det mesta har gått åt fel håll under hela den tid som dagens regering har styrt. Det gäller exempelvis skolresultaten, integrationen, kriminaliteten, energiförsörjningen och arbetslösheten, för att bara nämna några saker.

Tyvärr har allt detta ett samband. Svaga skolresultat gör det svårt att få jobb. Alltför stor invandring av lågutbildade människor som inte behärskar det svenska språket leder till arbetslöshet och i värsta fall kriminalitet som alternativ försörjning.

Även en misslyckad energipolitik leder till förlorade jobb. Runt om i landet ser vi effekterna av regeringens politik. I Robertsfors i Västerbotten uteblev 2 000 nya jobb på grund av elbrist. I Uddevalla har man gått miste om 1 500 jobb de senaste åren av samma orsak. I Laholm har ungefär 2 000 jobb gått i stöpet på grund av brist på el. Redan 2019 fick Pågen stoppa utökningen av sin produktion på grund av elbrist, och ventilationsföretaget Lindab tvingades välja bort investeringar i Sverige till förmån för Tyskland, Estland och Danmark på grund av osäker eltillgång.

På samma sätt kan man fortsätta. Det har blivit stopp för etablering av allt från livsmedelshallar till datahallar på grund av en misslyckad energipolitik.

Även andra regeringsbeslut – eller brist på beslut – påverkar jobben. I norra Sverige väntar ett antal gruvprojekt sedan åtskilliga år på besked. Att man tvingas vänta så otroligt länge på ett ja eller nej är orimligt och kostar massor av jobb som skulle behövas just nu. Då har jag inte ens nämnt att regeringens egen myndighet länsstyrelsen överklagade Cementas tillstånd och alla effekter som detta får på jobben.

Höjda skatter på transporter, energi, kapital och företagande skapar inte heller några jobb utan driver arbetstillfällen ut ur landet. Detta sker samtidigt som otrygghet i våra förorter tvingar butiker att stänga och hantverkare får se sina arbetsfordon brinna upp.

Jobb skapas inte av arbetsmarknadspolitik utan av en samlad politik för företagande och jobbskapande. Rimliga skatter, stabil energiförsörjning, krafttag mot hot och skadegörelse som drabbar småföretagare, en skola med kvalitet, rimliga kostnader för transporter och en rättssäker myndighetsutövning och tillståndsgivning är några av de saker som behövs.

Dagens regering har misslyckats med det mesta av detta. Man klamrar sig fast vid sin gamla arbetsmarknadspolitik och försöker samtidigt att dölja arbetslösheten genom att gömma den i statistiken. Detta är alltså samma metod som den gamla S-regeringen använde före 2006 när man förtidspensionerade 140 personer om dagen för att försöka snygga till arbetslöshetssiffrorna.

Men, fru talman, detta är en återvändsgränd. Dagens regering har med sin politik medverkat till den näst sämsta utvecklingen av sysselsättningen i EU, och vi har nu den fjärde högsta arbetslösheten av alla 27 EU-länder. Vi har för första gången högre arbetslöshet än EU-snittet och dessutom den högsta långtidsarbetslöshet som uppmätts i Sverige. Detta är ett rejält fiasko av en regering som lovade att Sverige skulle ha EU:s lägsta arbetslöshet 2020.

Vi måste ge människor hoppet tillbaka i stället för att fortsätta som förut. Vi måste presentera en politik som verkligen kan göra skillnad. Men då krävs en helt annan politik än den gamla skåpmat som regeringen erbjuder och som har lett fram till de här problemen.

Jag måste fråga arbetsmarknadsministern: Inser inte arbetsmarknadsministern, med den fackliga bakgrund hon själv har, att Sverige är på fel väg, att det behövs någonting nytt och att det inte går att fortsätta i de gamla hjulspåren? Det har ju inte fungerat.

Anf. 20 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Jag vill, med all respekt, bemöta i alla fall två felaktigheter här.

För det första ligger Sverige fortfarande i toppligan vad gäller sysselsättningsgrad. Vi har också EU:s högsta arbetskraftsdeltagande. Om Sverige hade legat som snittet när det gäller sysselsättning hade 450 000 färre personer gått till arbetet i dag. Detta är väldigt viktigt.

För det andra vill jag bemöta Jan Ericsons påstående om att regeringen ägnar sig åt någon sorts gammal politik. Vi levererar en arbetsmarknadspolitik som vi vet fungerar. Vi använder de verktyg som vi vet gör skillnad.

Utöver dessa, som bland annat innefattar arbetsmarknadsutbildningar, matchningstjänster, extratjänster och praktikplatser, utvecklar vi nya arbetsmarknadspolitiska verktyg. Intensivåret, som är väldigt viktigt för att förkorta etableringstiden för nyanlända, är ett sådant. Etableringsjobb, som vi förbereder just nu, kommer att vara en mycket viktig reform. Detta kommer att vara billigt och enkelt för arbetsgivarna och ett väldigt bra stöd för de personer som har varit utan arbete under lång tid.

Jag vill också nämna en väldigt viktig strukturell arbetsmarknadsreform som handlar om att skapa trygghet i omställning med ett helt nytt omställningsstudiestöd för löntagarna för att man ska kunna utveckla sig genom ett helt yrkesliv.

Det är så, fru talman, som vi skapar de bästa förutsättningarna för att fler ska komma i jobb och för att alla som kan arbeta ska arbeta. Det görs genom verktyg som funkar och genom att utveckla nya viktiga reformer på arbetsmarknaden.

Lösningen är inte det som Moderaterna verkar tro är lösningen. Den enda lösning som Moderaterna presenterar är egentligen att göra människor fattigare. Det är inte så att jobben blir fler eller att man ger människor bättre stöd för att komma i jobb genom att man gör människor fattiga. Vägen framåt är att vi alla hjälps åt, att vi ser till att sätta in rätt insatser och att människor får den utbildning och erfarenhet som krävs på dagens arbetsmarknad.

Anf. 21 JAN ERICSON (M):

Fru talman! Denna debatt handlar ju om regeringens ansvar för dagens situation på svensk arbetsmarknad. Det är jag som ställer frågorna till ministern; det är inte hon som ska kritisera Moderaterna.

Men okej – vi i Moderaterna kommer att utförligt redovisa vår samlade politik och våra förslag på detta område i vår budgetmotion, som kommer om några veckor. Jag kan förvarna om att den bygger på flera viktiga delar: en politik som främjar företagande och investeringar, sänkta skatter, stramare bidragssystem, tydligare drivkrafter i integrationspolitiken, kraftfullare insatser mot brottslighet och fokus på insatser som vi av erfarenhet vet fungerar. Problemet med regeringens insatser är ju att de inte fungerar.

Mot detta ställer regeringen skattehöjningar, generösare bidragssystem, ineffektiv arbetsmarknadspolitik och kreativ statistik för att dölja problemen.

Arbetsmarknadsministern påstod att jag hade fel i fråga om sysselsättningsgraden och sa att vi fortfarande tillhör toppligan. Det gör vi, men tidigare har vi alltid varit allra bäst i EU när det gäller sysselsättningsgrad. Det är vi inte längre. Under Alliansen var vi det hela tiden, men nu har vi halkat ned. Detta är inte särskilt imponerande.

Vi har ju tappat. Vi har haft den näst sämsta utvecklingen av sysselsättningsgraden i hela EU under de år som Socialdemokraterna har styrt Sverige. Varför ska vi jämföra med dem som är sämre? Varför ska vi inte fortsätta att vara bäst?

Fru talman! Låt mig upprepa: Denna regering har med sin politik medverkat till den näst sämsta utvecklingen av sysselsättningen i EU, och vi har den fjärde högsta arbetslösheten av alla 27 EU-länder. Vi har för första gången högre arbetslöshet än EU-snittet och dessutom den högsta långtidsarbetslöshet som uppmätts i Sverige. Detta är ett fullkomligt och närm-

ast ofattbart fiasko av en regering som lovade att Sverige skulle ha EU:s lägsta arbetslöshet 2020.

Svenska folket är faktiskt värt mycket bättre än så. Vi moderater vill ge människor hopp. Inte minst vill vi erbjuda alla arbetslösa hopp om ett arbete. Det är faktiskt inte en naturlag att ett land ska ha en så svag jobbpolitik som vi har just nu.

Anf. 22 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Regeringens kraftfulla gröna återstart av ekonomin gör skillnad. Krisen är inte över, men ekonomin vänder snabbt uppåt igen. Vi ser också att många kommer tillbaka i arbete. När ytterligare restriktioner försvinner kommer ännu fler arbetsgivare att behöva personal – gamla jobb kommer tillbaka och nya tillkommer.

Vi är många som jobbar i Sverige. Trots en av de största nedgångarna i svensk ekonomi har vi nu en högre sysselsättningsgrad än när Stefan Löfven tillträdde som statsminister 2014.

Mitt under pandemin jobbar alltså 270 000 fler personer i Sverige än när vi tillträdde. Även om vi tar hänsyn till befolkningsutvecklingen under dessa år ökade sysselsättningen med över 60 000 personer. Det är ett styrkebesked för svensk ekonomi och för alla löntagare som går till jobbet och bygger Sverige starkt. Vi gör ett bra jobb.

Men, fru talman, det räcker inte. Vi förstärker därför jobbpolitiken så att alla kan vara med och ta Sverige framåt efter pandemin.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.19 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

§ 10 Frågestund

Frågestund

Anf. 23 TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av statsrådet Mikael Damberg, justitie- och migrationsminister Morgan Johansson, statsrådet Hans Dahlgren och statsrådet Matilda Ernkrans.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Statsrådet Mikael Damberg besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Prot. 2021/22:9
23 september

*Svar på
interpellationer*

Anf. 24 LOUISE MEIJER (M):

Herr talman! I Lund har det de senaste åren förekommit sprängningar, skjutningar, ungdomsrån och överfallsvåldtäkter. Hösten 2017 lurades flera personer att stanna till vid en bil för att visa vägen, men de blev sedan släpade längs med marken. Det rapporteras om otrygghet och narkotikaförsäljning mitt i centrum. Nyligen överfölls och rånades två äldre herrar som hade tagit en öl för att fira att de var vaccinerade.

Nu senast var det en klanuppgörelse som flyttade sig mellan olika delar av staden, och kulmen skedde runt sjukhuset. Inte nog med att klanbråket ledde till otrygghet och skadegörelse; nödvändiga och viktiga operationer fick också ställas in.

När ska Lundabon och justitieministern Morgan Johansson lägga fram förslag på nödvändiga reformer? Kan ett klanbråk mitt i Lunds centrum, i justitieministerns egen hemstad, få justitieministern att lägga fram förslag på mönsterbrytande reformer i stället för marginaljusteringar?

Anf. 25 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag bor, precis som Louise Meijer säger, i Lund sedan drygt 30 år tillbaka. Jag vet inte hur många kontakter och annat jag har haft med både polisen och kommunen i Lund under många år.

Den bild som Louise Meijer vill måla upp av Lund som något slags otrygg stad där det sker våldsbrott överallt och hela tiden är falsk. Lund är en i grunden trygg stad. Det vågar jag säga.

Men det är klart att det i den staden, precis som på alla andra håll, sker en del våldsbrott. Då gäller det att se till att polisen och andra brottsbekämpande myndigheter har de resurser som behövs för att kunna beivra den typen av brott, vilket man nu också får. Tack vare de satsningar vi har gjort är det fler poliser i Sverige än någonsin tidigare, och fler poliser kommer ut efter hand. Det är en helt annan situation än när Moderaterna skar ned på polisutbildningen med 90 procent på bara två år för att finansiera sina skattesänkningar. Den utvecklingen har vi vänt.

Anf. 26 LOUISE MEIJER (M):

Herr talman! Justitieministerns värsta fiende är inte Moderaterna eller alliansregeringen, som han så ofta skyller Sveriges problem på. Justitieministerns värsta fiende är verkligheten, och verkligheten talar sitt tydliga språk. Det grova våldet eskalerar, och otryggheten ökar.

Moderaterna har föreslagit flera reformer som justitieministern har sagt nej till. Kanske står vi här förr eller senare och får höra att justitieministern har tänkt om. Jag hoppas att det blir förr snarare än senare.

Anf. 27 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag har inte ett dugg att skämmas för från de sju år som jag har varit justitieminister. Det finns ingen annan regering som har lagt fram så många propositioner och lagförslag, genomfört så många straff-

skärpningar och satsat så mycket på polisen. Den här regeringen genomför precis den typ av reformer som Louise Meijer är ute efter.

Vi vände politiken 2014 och gjorde ett omslag, bort från de nedskärningar som Moderaterna hade stått för. Vi har i stället satsat som ingen regering tidigare har gjort på rättsväsendet.

Prot. 2021/22:9
23 september

Frågestund

Regeringens framtida migrationspolitik

Anf. 28 JONAS ANDERSSON i Skellefteå (SD):

Herr talman! När någon tar ens förslag och gör dem till sina egna ska man förstås vara smickrad. Det kan gälla språkrav, tillfälliga uppehållstillstånd som huvudregel eller transitcenter för asylsökande. För Sverigedemokraterna är det glädjande att regeringen och migrationsminister Morgan Johansson i fråga efter fråga har tänkt om. Nu har de själva lagt fram en politik som de tidigare har stämplat som främlingsfientlig och bedrövlig i sin utstuderade ömklighet.

Herr talman! Alla bör få chansen att ändra sig, speciellt om det är till gagn för Sverige.

Min fråga till statsrådet Johansson är: Vilket är nästa sverigedemokratiska förslag där han kommer att tänka om? Blir det kanske frågan om återvandring eller transitcenter utomlands enligt dansk modell? Kommer det att dröja tio år även den här gången, eller går det att skynda på processen?

Anf. 29 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Den grundläggande skillnaden här är människosynen. För Sverigedemokraterna spelar det ingen roll hur många invandrare som kommer till Sverige. Om det är 10, 15 eller 20 eller 1 000 eller 50 000 spelar ingen roll. Ni är programmatiskt emot att människor med en annan härkomst över huvud taget ska befinna sig i Sverige, Jonas Andersson. Den hållningen har vi från socialdemokratins sida aldrig någonsin haft. Vår ideologi bygger tvärtom på att människor med olika etnicitet, kultur och språk kan leva tillsammans och att vi kan göra det i fred och harmoni.

När ni står för en politik som i praktiken handlar om att försöka se till att människor som kommer från andra länder ska köras ut ur Sverige står vi trots allt för en politik som ska se till att människor som behöver skydd också ska få skydd.

Sedan behöver man ha en reglerad invandring. Den går ut på det som jag säger: har man asylskäl får man stanna. Har man inte asylskäl får man lämna landet. Det är inget konstigt alls. Det är tvärtom den grundläggande hållning som vi har haft sedan länge.

Anf. 30 JONAS ANDERSSON i Skellefteå (SD):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Det var intressant att statsrådet Damberg i går menade att orsaken till att många reformer inte har blivit av bottnar i regeringens rädsla för att bli rasistanklagade. Det låter allvarligt.

Håller statsrådet Johansson med om den analysen? Har statsrådet själv varit inblandad i debatter där sakfrågor och förslag på viktiga reformer har bemötts med anklagelser om rasism och främlingsfientlighet?

Anf. 31 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Det här är ett klassiskt försök att ställa uttalanden mot varandra och gärna rycka dem ur sitt sammanhang. Det är helt felplacerad kritik.

Ni kommer inte undan att Sverigedemokraterna är ett i grunden rasistiskt parti, Jonas Andersson, med de rötter ni har och den politik som ni har fört. Varför säger jag det? Jo, därför att alla problem som över huvud taget kan finnas i ett samhälle skyller ni på ett eller annat sätt på invandrarna. Den retoriken kommer jag aldrig någonsin att gå in i.

Jag tror också att det är viktigt för väljarna att se vilken grundläggande människosyn Sverigedemokraterna egentligen står för. Den tar jag avstånd från.

Utvisning av tvångsomhändertagna barn

Anf. 32 HÅKAN SVENNELING (V):

Herr talman! Fallet med treårige Tim som riskerar att utvisas till Nigeria har väckt stor uppmärksamhet på sista tiden. Många har upprörts av fallet och skrivit under en namninsamling för att Tim ska få stanna.

Det här är långt ifrån det första barnet som har tvångsomhändertagits i Sverige och sedan riskerar att utvisas. Experter, till exempel Barnombudsmannen, har varit tydliga med att det går att ändra på det här genom att riksdagen och lagstiftaren ändrar lagstiftningen.

Därför presenterar Vänsterpartiet i dag ett förslag till ett utskottsinitiativ i socialförsäkringsutskottet som vi vill kalla lex Tim. Det går ut på att ändra lagstiftningen så att lagen om vård av unga och barnkonventionen får högre ställning jämfört med utlänningslagen, som är den lag det hänvisas till när det gäller att Tim ska utvisas.

Jag undrar såklart vad regeringen gör. Kommer ni, om ni får ett utskottsinitiativ som går igenom i riksdagen, att göra något åt den lagstiftningen? Kommer ni att se till att Tim och andra barn som har tvångsomhändertagits får stanna?

Anf. 33 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag kan förstås inte gå in på enskilda fall, utan det är myndigheterna och domstolarna som tillämpar lagen.

Jag vill dock peka på att vi från den 20 juli i år har en ny lagstiftning på plats just när det gäller barn. I och med den nya lagstiftningen gjorde vi det lättare för barn med särskilt ömmande omständigheter att få uppehållstillstånd. Den lagen fick vi igenom i den här kammaren med minsta möjliga majoritet – bara två rösters marginal. Socialdemokrater, centerpartister, miljöpartister och vänsterpartister röstade för den nya skrivningen i lagstiftningen, medan moderater, kristdemokrater, sverigedemokrater och

liberaler röstade emot. Den här nya lagstiftningen gällande särskilt ömmande omständigheter för barn finns på plats nu.

Sedan är det generellt så att inget barn kan avvisas ensamt från Sverige om det inte finns ett ordnat mottagande i hemlandet. Det ska man också känna till.

Prot. 2021/22:9
23 september

Frågestund

Anf. 34 HÅKAN SVENNELING (V):

Herr talman! Ministern har rätt – vi har bra lagstiftning på plats tack vare att det fortfarande finns en vänstermajoritet i Sveriges riksdag.

Men det finns också andra som är i behov av asyl, till exempel de afghaner som har ett utvisningsbeslut till talibanernas Afghanistan. Där har Migrationsverket just nu beslutsstopp. Det behöver åtgärdas. Dessa personer behöver få besked om att de får permanent trygghet här i Sverige. Vi har också alla dessa som försöker fly från talibanernas övergrepp. Här behöver Sverige öka sitt mottagande av kvotflyktingar. Än så länge har vi inte sett några förslag från regeringen för att göra någonting åt dem som är i Sverige eller i Afghanistan och behöver vårt skydd.

Anf. 35 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Nej, och det beror på att den lagstiftning vi har faktiskt redan tar höjd för sådana här situationer. När det sker en snabb utveckling i ett land har vi en lagstiftning som gör att man kan göra nya bedömningar av de fall som finns sedan tidigare. Det är precis den processen som man är inne i nu. Till exempel kan de afghaner som fått avslag begära inhibition av besluten och i förlängningen få ny prövning, men det hanteras förstås i vanlig ordning av Migrationsverket enligt gällande lagstiftning.

Proaktiv avlyssning

Anf. 36 ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! I gårdagens Aftonbladet läste jag en intervju med Mikael Damberg. I den stod det så här: Socialdemokraternas nya riktlinjer innehåller inga konkreta förslag – de presenteras först senare i partiets valmanifest. ”Först senare” är två ord man kan förknippa med Socialdemokraterna och den här regeringen när det kommer till kriminalpolitiken.

I dag träffade jag tillsammans med Ebba Busch de poliser som står bakom namninsamlingen Det räcker nu. Ett av deras högsta önskemål är proaktiv avlyssning. Det är något som de begär och som också ligger högst på Polismyndighetens behovslista. Trots att det är så högt prioriterat från polisen röstade Socialdemokraterna och regeringen emot det i den här kammaren så sent som för tre månader sedan.

För en månad sedan aviserade dock inrikesministern att man hade för avsikt att tillsätta en utredning om detta. Men en avsikt räcker inte långt. När kommer verktyget proaktiv avlyssning på plats, Mikael Damberg?

Anf. 37 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! När Socialdemokraterna har kongress brukar vi anta riktlinjer som pekar ut den långsiktiga inriktningen för politiken. Det är inte ett valmanifest. Det är ett ideologiskt dokument som pekar ut vilka frågor

vi tycker är viktiga. Ett av de områdena handlar om ökad trygghet. Det är ett väldigt tydligt fokus på de här frågorna, eftersom vi har uppenbara trygghetsproblem i Sverige som vi kommer att fortsätta arbeta väldigt hårt för att trycka tillbaka.

När det gäller frågan om att kunna använda preventiv avlyssning och ge polisen möjlighet att avbryta pågående våldseskalering pågår det just nu ett arbete i Regeringskansliet med att skriva direktiven för utredningen. Jag kommer att återkomma när det arbetet är slut.

Anf. 38 ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Jag hoppas att det inte är ”först senare” som Mikael Damberg återkommer. Jag tycker ändå att det är positivt att han har tänkt om och gjort den här kovändningen. Men vi behöver få den här lagstiftningen på plats. Polisen behöver den. Har regeringen under arbetet med direktiven övervägt att ta fram en tillfällig lagstiftning som kan komma på plats snabbt om just proaktiv avlyssning? Regeringen har varit ganska kreativ med tillfälliga lagar tidigare, och här är situationen akut.

Anf. 39 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Det är ingen kovändning. Jag har aldrig stängt dörren för att göra det här, eftersom Polismyndigheten har varit noga med att säga att det är någonting som de har behov av. Nu har vi också deklarerat att vi kommer att tillsätta en utredning för att göra det möjligt.

Vi har dessutom revolutionerat det här området genom ökad möjlighet till datalagring och signalspaning under förundersökning. Vi har också gjort det lättare att använda hemliga tvångsmedel. Vi har redan en utredning som tittar på en utökad möjlighet att använda hemliga tvångsmedel. Vi har dessutom infört hemlig dataavläsning. Det här är ett område där vi jobbar väldigt aktivt med att förbättra polisens möjligheter.

Kärnkraften och Baltikum

Anf. 40 JOAR FORSSELL (L):

Herr talman! Jag har en fråga till EU-ministern.

Sedan inträdet i EU har Sverige ett solidariskt ansvar gentemot de baltiska länderna avseende att hjälpa till med energiförsörjningen. Det här är viktigt för att de inte ska behöva vara beroende av energiförsörjning från grannen i öst, Ryssland. Det gäller såklart hela vår union men i synnerhet de länderna.

Med tanke på detta och med tanke på det offensiva arbete som Liberalerna välkomnar i EU för klimatet har jag en fråga. Vad gör Sverige konkret för att kärnkraften även i framtiden ska kunna vara en del av den europeiska energimixen och kunna tillgodose behovet av energi till exempel för de baltiska länderna men också såklart för Sverige och andra länder? Det handlar om klimatet, men i det här fallet också om ett säkerhetspolitiskt perspektiv och det solidariska perspektiv som Sverige har gentemot framför allt de här länderna.

Anf. 41 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Herr talman! Vad gör Sverige konkret för att bistå baltiska länder att utveckla sin kärnkraft? Svaret är att Sverige slår vakt om den princip som har varit grundläggande inom Europeiska unionen: att varje land har rätt att välja sin egen kärnkraftsmix. Vi har ingen anledning att från vår sida promovera det ena eller andra alternativet för andra länder, utan de får välja vilket alternativ som de själva tycker är bäst.

Anf. 42 JOAR FORSSELL (L):

Herr talman! Uppenbarligen var min fråga otydlig. För att kunna tillgodose det solidariska ansvar som Sverige har gentemot de baltiska länderna kommer Sverige att behöva kärnkraft i sin energiproduktion. Inom ramen för det arbete som EU gör för klimatet och inom ramen för EU:s arbete med energin är vi oroadе för att kärnkraften tappas bort i energimixen. Vad gör Sveriges regering? Vilka samarbetar vi med för att säkerställa att kärnkraften även fortsatt får vara med i energimixen, så att vi kan tillgodose det solidariska ansvaret gentemot de baltiska länderna?

Anf. 43 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Herr talman! Nej, jag känner inte någon oro för att Sverige håller på att tappa kärnkraften i sin energimix. Det finns inga förbud i Sverige mot att etablera nya kärnkraftverk om man så önskar. Men det finns ingen ekonomisk förutsättning för det, såvitt jag förstår, eftersom det inte finns några aktörer på den marknaden som vill ta några sådana initiativ. Vi har en fantastiskt bra omställning när det gäller förnybar energi i Sverige. Det gäller att rulla vidare på den vägen.

Mäns våld mot kvinnor och barn

Anf. 44 CARINA ÖDEBRINK (S):

Herr talman! Jag fick en fråga häromdagen från Rigmor i min valkrets Jönköping: Varför är det så att gängkriminellas skjutningar ofta får stora rubriker i medier medan våldet mot kvinnor och barn ofta hamnar i skymundan?

Varje år dödas i genomsnitt 15 kvinnor av män de har eller har haft en relation till. Men kvinnor som psykiskt eller fysiskt utsätts för misshandel och våld kan räknas i tusental. Deras frihet begränsas och kränks. Mäns våld mot kvinnor skär genom alla samhällsklasser och påverkar mammor, barn och familjer både i nutid och i framtid.

Mäns våld mot kvinnor är en starkt prioriterad fråga för regeringen, och i juni presenterades ett 40-punktsprogram för att intensifiera arbetet. Jag vill därför fråga justitieministern hur arbetet med 40-punktsprogrammet fortlöper.

Anf. 45 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Den fråga som Rigmor ställde sig ställer jag mig ofta även själv. Därför är det viktigt för oss att hela tiden upprepa att regeringen har två prioriteringar. Den ena är gängkriminaliteten. Den andra är mäns våld mot kvinnor. De två prioriteringarna är likvärdiga, vilket också det här

40-punktsprogrammet är ett uttryck för. Programmet innebär att vi nu kommer att kunna flytta fram positionerna ytterligare. Det här är ett stort samhällsproblem. Vi har gjort mycket, men det är också mycket som återstår.

Hur går det då med 40-punktsprogrammet? Redan i våras lade vi faktiskt fram lagförslag till riksdagen, till exempel om att skärpa straffet för grov kvinnofridskränkning, utöka möjligheten att sätta fotboja på de förföljande männen och porta de förföljande männen från den gemensamma bostaden. Detta finns alltså på riksdagens bord som förslag sedan i våras. Men vi ser också annan lagstiftning framför oss. Till exempel presenterade jag förra veckan en översyn av umgängesrätten. Det handlar om våldsamma mäns umgängesrätt i förhållande till gemensamma barn. Detta är också en oerhört viktig fråga att fortsätta arbeta med.

Anf. 46 CARINA ÖDEBRINK (S):

Herr talman! Tack, justitieministern! Effektivare brottsbekämpning, ökad kunskap och forskning och metodutveckling är kanske de viktigaste frågorna för rättsväsendet. Men då har oftast brotten redan skett.

Att jobba med attityder, normer och beteenden samt att börja med flickor och pojkar i tidig ålder kanske ändå är det viktigaste och berör fler politikområden. Vad ser statsrådet för viktiga delar i det arbetet?

Anf. 47 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Det är en självklarhet att om mäns våld mot kvinnor ska upphöra är det männen som måste förändras. Jag har argumenterat utifrån att de straffrättsliga förändringar vi gör sänder signaler om vilka normer det är som ska gälla.

En av de tydligaste förändringarna var kanske samtyckeslagstiftningen som vi fick igenom 2018. Det skapade en mycket tydlig norm om vad det är som ska gälla också i de sexuella relationerna: respekt, ömsesidighet och inte minst frivillighet. Allt annat är ett övergrepp.

Den lagstiftningen måste vi se till att omsätta. Det får inte bara bli en samtyckeslagstiftning utan också en samtyckeskultur. Då påverkar vi attityder på djupet.

Verksamhetsförlagd vårdutbildning

Anf. 48 MARGARETA FRANSSON (MP):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Matilda Ernkrans.

I budgeten har regeringen lagt fram en väldigt välbehövlig satsning för fler platser i verksamheten i hälso- och sjukvården som förkortas VMU, verksamhetsförlagd utbildning. Satsningen möjliggör att fler ska kunna utbildas till allmänsjuksköterskor eller specialistsjuksköterskor. Det är väldigt nödvändigt för att klara vården i dag men också för att klara vården i framtiden.

Min fråga till statsrådet är vilka åtgärder och insatser som statsrådet anser behöver tas till för att upprätthålla en god utbildningskvalitet i de verksamhetsförlagda utbildningsplatserna.

Anf. 49 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Tack, Margareta Fransson, för en mycket viktig fråga!

Ända sedan 2014, 2015 har det varit fullt fokus att få högre utbildning tillgänglig i hela landet och stärka fokuset att vi utbildar till våra bristyrken.

Vi kan glädjande nog konstatera att när det gäller till exempel sjuksköterskeutbildningen examinerar vi 16–17 procent fler sjuksköterskor nu än om man jämför med exempelvis 2015.

En riktigt stor flaskhals för att vi ska kunna utbilda ännu fler sjuksköterskor – vilket vi har kapacitet att göra med utbyggda utbildningsplatser på lärosäten – är just den verksamhetsförlagda utbildningen.

Nu gör vi en satsning med 25 miljoner år 2022 och 50 miljoner årligen från och med 2023 som ska kunna stärka möjligheten att handleda i den verksamhetsförlagda utbildningen ute i regioner och kommuner.

Vi gör också en satsning där vi stärker samordningen av den verksamhetsförlagda utbildningen. Jag tror att det kommer att vara alldeles avgörande för framtidens kvalitet.

Anf. 50 MARGARETA FRANSSON (MP):

Herr talman! Tack för ditt svar, statsrådet Matilda Ernkrans!

Först vill jag säga att jag håller med dig. Den här flaskhalsen har varit ett problem under många år. Det är ett väldigt välkänt problem.

Jag undrar hur statsrådet ser på samverkan mellan lärosätena och verksamheterna oavsett om de är i regioner eller kommuner och vad statsrådet anser skulle kunna förbättras.

Anf. 51 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Jag tycker att samordningen behöver förbättras ytterligare. Vi har inrättat Vårdkompetensrådet som tittar på de delarna. Jag ser med spänning fram mot deras arbete.

Nu ger vi en möjlighet att kunna stärka samordningen av den verksamhetsförlagda utbildningen. Lärosäten och det omgivande samhället där det har fungerat väl kanske kan ge inspiration och kunskap till andra delar där det har fungerat mindre väl.

Vi gör också den mycket viktiga satsningen med förstärkt ersättning till handledarna, som är absolut avgörande för fortsatt arbete. Vi behöver göra ett fortsatt arbete i den här frågan.

Neuropsykiatriska diagnoser och skjutvapenvåld

Anf. 52 LOTTA OLSSON (M):

Herr talman! Många unga skadas och dödas av skjutvapen. Det är ett stort misslyckande för den svenska regeringen. Så har det inte alltid varit. Skottskador har ökat med 50 procent på tio år. På 1980-talet fanns inte skottskador mer än undantagsvis i Sverige. Läkare som skulle lära sig behandla det fick åka till Texas för att utbilda sig.

I dag ser vi på tv i stort sett varje dag nyheter om skottskador. Hur kunde det bli så här? Det finns självklart många svar på det. Tuffare samhällsklimat, tillgång till vapen och en ökad brottslighet hos riktigt unga personer är några delar.

De riktigt tunga brottslingar som lagförs har i större utsträckning än befolkningen i övrigt olika neuropsykiatriska diagnoser. Det är diagnoser som de inte alltid blivit utredda för trots tecken redan i tidig ålder.

Min fråga till justitieministern är: Hur ser justitieministern på att Kriminalvården ska lösa sociala problem och utbildningsproblem som under lång tid försumrats?

Anf. 53 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Ibland tänker jag att det vi gör nu borde vi kanske ha gjort i Sverige för 15, 20 eller 25 år sedan. Det var vid den tidpunkten som gängkriminaliteten betänkande sig fast i Sverige. Många av dem som i dag är de mest brottsaktiva var kanske i fyra-, fem-, sex- eller sjuårsåldern vid den tidpunkten. Där borde man ha kunnat gå in med insatser tidigare.

Innebär detta att vi inte kommer att kunna komma åt den? Nej, det tror jag att vi kommer att kunna göra. Men det tar lite längre tid, det kommer att kosta lite mer pengar och det kommer att vara svårare.

Kriminalvården har, precis som Lotta Olsson säger, en väldigt viktig roll i detta. Jag är glad över att kunna konstatera att återfallen i brott tenderar att minska. Man har under den senaste tjugårsperioden sett att de vi får in i kriminalvården, där vi kan arbeta med de metoder som vi har, har bättre utsikter nu än vad de hade för 15–20 år sedan att kunna komma ur sin kriminalitet.

Det säger mig att vi behöver försöka se till att vidareutveckla Kriminalvården. När vi nu bygger ut rättsväsendet så mycket som vi gör ska vi se till att vi kan fortsätta att upprätthålla kvaliteten för dem som nu kommer in där och även på andra områden som Kriminalvården står för.

Anf. 54 LOTTA OLSSON (M):

Herr talman! Jag har ställt skriftliga frågor om detta till både justitieministern och skolministern. Det verkar som att det inte finns något riktigt samarbete mellan justitieministern och skolministern trots att det finns rapporter som visar att de neuropsykiatriska diagnoserna är många bland de unga som handhar vapen och är tungt kriminella. Finns det inget samarbete i regeringen om sådana här allvarliga samhällsfrågor?

Anf. 55 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Det gör det visst, naturligtvis. Jag tror att alla i regeringen är besjälade av och vet om att om man ska komma åt detta handlar det inte bara om det som jag möjligen står för, våldsbekämpningen, Kriminalvården, poliser, som Mikael Damberg svarar för, och mycket annat. Det handlar inte bara om detta.

Det handlar också om att bryta nyrekrytering till de kriminella gängen. Det är därför som vi hela tiden säger att också kommunerna måste ta sitt ansvar när det gäller det förebyggande. Det handlar om skola, socialtjänst och fritidsverksamhet.

Kommunsektorn gick med överskott med nästan 50 miljarder förra året. Använd nu en del av de pengarna för att satsa på de förebyggande insatserna! Det är det entydiga budskapet från regeringen i den här frågan.

Anf. 56 ANGELIKA BENGTTSSON (SD):

Herr talman! I dagarna har konflikten om den så kallade villkorstrappan blossat upp. Samtidigt som polisens resurser flyttas från arbetet mot matchfixning rapporteras det om flaggförbud för hängivna fotbollssupportrar.

Ett långsiktigt arbete från fotbollsklubbarna har lett till att det är säkrare att gå på fotboll i dag än någonsin tidigare. Men vi har verkliga problem i Sverige i dag. Polisen borde lägga mer av sin tid och energi på att bekämpa brott än på att bekämpa påhittade brott.

Anser statsrådet Damberg att det är ett riktigt användande av polisens resurser och energi att förbjuda flaggor på svenska fotbollsläktare i stället för att agera kraftfullt mot den verkliga organiserade brottsligheten?

Anf. 57 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Eftersom jag själv är fotbollsintresserad tycker jag att det är otroligt viktigt att vi kan ha stämningsfulla, spännande evenemang men också trygga evenemang på våra fotbollstadion runt om i Sverige. Det tror jag att väldigt många eftersöker.

Jag kan naturligtvis inte kommentera hur Polismyndigheten tillämpar svensk lag. Det är myndigheten som måste göra det och har att göra det. Jag kan konstatera att Polismyndigheten är inne i ett arbete där man söker dialog och samförstånd med Svenska Fotbollförbundet, Svensk Elitfotboll och också klubbarna om hur man ska tillämpa och arbeta med ordningslagen för att skapa säkra och trygga evenemang som också är stämningsfulla.

Jag hoppas mycket på att alla aktörer kan ta sitt ansvar så att vi kan se ännu mer trevlig fotboll under trygga förhållanden framöver.

Anf. 58 ANGELIKA BENGTTSSON (SD):

Herr talman! Villkorstrappan har varit ifrågasatt redan före pandemin, och nu har frågan blossat upp igen i och med att man återigen kan gå och titta på fotboll.

Det publiken har efterfrågat är att kunna heja fram sina lag – ingenting annat. Det vi ser i dag är en irriterad stämning. Hur når vi en sund läktar- och supporterkultur när villkorstrappan bara skapar irritation?

Anf. 59 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Återigen: Jag kan inte diskutera hur polisen tillämpar svensk lag. Men jag tycker att det är viktigt att säga att det inte finns någon mänsklig rättighet att bryta mot lagen när man går på fotbollsevenemang. Polisen har att följa ordningslagen och att upprätthålla trygghet. Det är viktigt för alla som bevistar fotbollsevenemang.

Jag har stort förtroende för att Polismyndigheten tar ansvar för en seriös och konstruktiv dialog så att också klubbarna tar sitt ansvar vid sina evenemang runt om i Sverige.

Höjd ränta på studielån

Anf. 60 HANNA GUNNARSSON (V):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Matilda Ernkran.

Nyligen har regeringen aviserat ett nytt offentligt omställningsstöd som ska gå till det som man kallar för att reformera arbetsmarknaden. Det har alldeles nyligen meddelats att detta ska finansieras med en chockhöjning av räntan på lånedelen i studiemedlet för alla oss som har studerat vid universitet och högskolor. Höjningen är från 0,0 procent till 0,6 procent. Det är en ganska stor höjning.

Sacos studentråd, Sveriges förenade studentkårer och många andra organisationer har varit väldigt kritiska mot detta, för det är en ganska stor förändring. Vi är många som sitter med studielån, och det är otroligt viktigt att påpeka hur betydelsefullt studiemedlet är för den breddade rekryteringen till Sveriges universitet och högskolor.

Jag vill fråga statsrådet: Anser statsrådet att det är rimligt att göra en sådan här chockhöjning av CSN-lånets ränta för att finansiera vidareutbildningen?

Anf. 61 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Det som regeringen tar ansvar för är den partsöverenskommelse som är träffad på svensk arbetsmarknad. Den kommer att innebära en strukturreform som inte minst den fackliga rörelsen har arbetat för i decennier, nämligen att vi ska få på plats utbildningar och ett omställningsstudiestöd som gör det möjligt att mitt i arbetslivet fylla på med ny kunskap.

Detta kommer att gälla alla på svensk arbetsmarknad. Om man har arbetat minst halvtid i 8 år under de senaste 14 åren kan man med det här omställningsstudiestödet, som har en mycket hög bidragsnivå på över 20 000 kronor, studera i upp till ett år på gymnasieskola, yrkesvux, yrkeshögskola och högskola.

Det här är en strukturreform som kommer att kosta 6–9 miljarder. Som en delfinansiering av detta gör vi en förändring av räntan när man betalar tillbaka sina studielån i vårt mycket förmånliga och generösa – ett av världens mest generösa – studielånssystem.

Anf. 62 HANNA GUNNARSSON (V):

Herr talman! Tack så mycket, statsrådet, för svaret! Men anser statsrådet att det är rimligt att det är de tidigare studenterna som ska finansiera detta? Alla har faktiskt inte särskilt höga löner när man sedan blir färdig och börjar arbeta. Det blir ju de som har läst på universitet och högskolor som ska vara med och finansiera de vidareutbildningar som sedan ska kunna göras, och som i sig såklart är väldigt bra.

Det är otroligt viktigt att vi har låga trösklar in till universitet och högskolor.

Anf. 63 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Jag delar absolut uppfattningen att vi ska ha låga trösklar in till universitet och högskolor.

Jag är socialdemokrat, och vi är en del i att Sverige har högre utbildning i hela landet. Utan socialdemokratien skulle vi inte ha haft det generösa studiemedelssystem vi har – det som faktiskt gör att man inte behöver avstå från högre utbildning på grund av sin ekonomi.

Det här är ett generöst studiemedelssystem – ett av världens mest generösa. Det kommer det också att vara med den förändrade modellen. CSN får nu i uppdrag att återkomma till hur detta ska utformas. För den stora majoriteten av låntagare kommer det inte att betyda någon ökad månadskostnad.

Stöldligor och Tullverkets befogenheter

Anf. 64 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD):

Herr talman! Jag vill rikta min fråga till inrikesminister Mikael Damberg.

Coronaepidemin innebär att stöldligornas verksamhet försvårades. Men nu när gränserna åter öppnas får vi befara att privatpersoner och företag återigen drabbas av inbrott.

Efter flera års ointresse har regeringen utökat uppdraget för Tullverket. Men det är i mina ögon i alldeles för liten omfattning, då Tullverket endast ska söka efter stöldgods i samband med tullkontroll. Tullverkets egen analys av förändringen är att den inte innebär någon ändring av myndighetens uppdrag och därför i sig inte föranleder Tullverket att utöka sina utförselkontroller.

Herr talman! Mot denna bakgrund – anser inrikesministern att den begränsade utökningen av befogenheter för Tullverket verkligen motverkar stöldligornas verksamhet i Sverige?

Anf. 65 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Arbetet mot internationella stöldligor i Sverige är högt prioriterat. Vi har också sett att vissa typer av inbrott, till exempel i villor och lägenheter, har minskat över tid medan annat har ökat.

Det här är en prioriterad fråga. Vi har jobbat med myndighetssamverkan och fått ihop Kustbevakningen, tull och polisen i ett gemensamt arbete. Vi har skärpt straffen för de systematiska stölderna och infört nya straff för häleri kopplat till detta. Vi anställer fler poliser, och vi jobbar med Tullverkets nya befogenheter att stoppa stöldgods som är på väg ut.

Dessutom genomförs nu en översyn av Tullverkets samlade bestämmelser och regelverk för att utreda vilka brottsbekämpande verktyg och metoder Tullverket ska ansvara för i framtiden.

Anf. 66 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD):

Herr talman! Tack, inrikesministern, för svaret! Det verkar lovande, för just i dag är det bara 350 stycken av de 25 000 tullkontroller som görs varje år, alltså 1,5 procent, som är relaterade till transporter ut ur landet. Då stöldgodset främst går ut över gränsen blir den förändring som nu genomförs endast ett slag i luften.

Jag undrar därför: Borde inte Tullverkets uppdrag i stället utökas så att fler fordon kontrolleras? 350 kontroller om året stoppar inte stöldligorna.

Anf. 67 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Tullverket har fått anslagsökningar på 30 procent de senaste åren och fortsätter att växa framöver. De kontrollerar också införseln av till exempel narkotika och vapen. Det är enormt viktigt att Tullverkets förmåga att stoppa gängen från att ta del av narkotika och vapen fortsätter att växa. De har flera viktiga uppgifter.

Vi har också en utredning på gång som ger polisen nya möjliga befogenheter i gränsnära zon. Det handlar om att använda tekniska möjligheter med kameror men kanske också om nya befogenheter. Det är inte bara Tullverket vi ska titta på vid gräns, utan vi ska också titta på polisens befogenheter vid gräns.

EU:s hantering av Polen och Ungern

Anf. 68 ANNA VIKSTRÖM (S):

Herr talman! Min fråga går till EU-minister Hans Dahlgren.

Den senaste tiden har EU-kommissionen krävt att EU-domstolen ska utdöma böter till Polen då landet inte följer ett beslut i EU-domstolen om domstolars oberoende. En EU-kommissionär har också nyligen uttalat att Polen inte heller kan ta del av EU:s återhämtningsfond om man inte följer EU-rätten.

Min fråga är: Gör EU tillräckligt för att hantera situationen i Polen och Ungern?

Anf. 69 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Herr talman! Tack, Anna Vikström, för frågan! Det är en angelägen uppgift för Europeiska unionens medlemsstater att se till att vi allihop står upp för de värderingar som är grunden för det europeiska samarbetet.

Min bild är att vi inom EU nog gör mer nu än vad vi har gjort tidigare för att se till att dessa rättigheter och värderingar tillgodoses och följs, inte minst på rättsområdet.

Som Anna Vikström berättade har kommissionen nu gått till EU-domstolen och bett den att bötfälla Polen för att man inte följer EU-domstolens beslut. Jag tror att en av kommissionärerna har sagt: Visserligen ska domstolen själv bestämma hur stora böterna ska bli, men 1 miljon euro om dagen är mitt förslag!

Det är alltså 10 miljoner kronor om dagen eller 300 miljoner kronor per månad – det är fantastiskt stora belopp. Det kommer att kännas. Jag tycker att vi är på god väg.

Anf. 70 ANNA VIKSTRÖM (S):

Herr talman! Tack, EU-ministern, för svaret! Om EU skärper tonen och agerar ytterligare för att Polen och Ungern ska följa rättsstatens principer – vad kan då konsekvenserna bli i förlängningen?

Anf. 71 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Herr talman! Förhoppningsvis kommer vi att få se en ändring, vilket ju är målet, i Polen, Ungern och andra länder som kan vara aktuella i den här typen av granskning. Det är målet. Målet är inte att sparka ut dem ur unionen, utan målet är att få en annan politik och att man går tillbaka till det

som man lovade när man blev medlem i unionen och som man måste hålla fast vid så länge man är med. Det tycker jag ska vara vårt mål, och det ska vi arbeta för.

Prot. 2021/22:9
23 september

Frågestund

Utlänningslagens effekter för utländska doktorander

Anf. 72 AXEL HALLBERG (MP):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Matilda Ernkrans.

Företrädare för flera av Sveriges universitet har i dagarna förmedlat att tusentals utländska akademiker kan tvingas lämna Sverige till följd av ändringar i utlänningslagen. Detta riskerar självklart att drabba många individer väldigt hårt, men det riskerar också att skada svensk forskning och Sverige som internationell forskningsmiljö.

Min fråga är därför om statsrådet kommer att verka för att utländska doktorander ska ha möjlighet att stanna i Sverige och arbeta här och därmed säkra Sverige som ett attraktivt land för utomeuropeiska forskare.

Anf. 73 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Tack för frågan, Axel Hallberg!

Den här regeringen har arbetat och fortsätter att arbeta aktivt med att se till att högkvalificerad kompetens attraheras till och stannar i Sverige. Det gäller också doktoranderna. Det ledamoten hänvisar till här är en förändring i utlänningslagen som antogs i den här riksdagen. Det fanns inga andra förslag i riksdagen än det som nu gäller efter att det här beslutet togs i Sveriges riksdag.

Jag tycker att det är viktigt att vi har en hållbar och långsiktig migrationslagstiftning som kan hålla över tid. Jag tycker också att vi måste påminna oss om att tillfälliga uppehållstillstånd kommer att finnas och gälla för doktoranderna och den här typen av arbetskraftsinvandring liksom annan sådan. Om man kräver ett permanent uppehållstillstånd är det möjligt att få det om man faktiskt får en anställning som är längre än 18 månader.

Jag hoppas att ansvarstagande parter som tycker att det är viktigt också kan ge denna förbättrade anställningstrygghet för dem som har doktorand- och post doc-tjänster.

Anf. 74 AXEL HALLBERG (MP):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Det är uppenbart att det finns en rädsla i universitetsvärlden i Sverige och att det finns en oro bland utländska doktorander i Sverige kring de här frågorna. Jag undrar helt enkelt vad statsrådet vill säga till de utländska forskare och doktorander som nu känner sig oroade.

Anf. 75 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Jag vill säga att jag naturligtvis kan förstå oron. Men man behöver också ta det här till intäkt för att det nu är läge att driva på mellan parterna för en förbättrad anställningstrygghet. Om man anser att man behöver ha ett permanent uppehållstillstånd är detta det som är grunden. Det gäller här, och det gäller för annan arbetskraftsinvandring.

Sedan ska vi också påminna oss om att alla sedan den 1 januari 2020 har rätt att stanna i ett år för att söka arbete eller starta näringsverksamhet. Det gäller alla som har avslutat sina forskarstudier och högskolestudier.

Åtgärder för höjd vaccinationsgrad

Anf. 76 ÅSA COENRAADS (M):

Herr talman! Glädjande nog börjar Folkhälsomyndigheten nu släppa på de restriktioner som vi alla har fått leva med under denna pandemi. Man tror att det största hotet just nu mot en sjunkande smittspridning i samhället är den grupp som inte är vaccinerad ännu.

Min fråga går till statsrådet Damberg och handlar om hur regeringen ser på möjligheten att få fler människor vaccinerade i Sverige för att hindra pandemins framfart.

Alldeles nyss kom det meddelanden från min gamla hemort Västerås där gruppen som består av antivaxxare, eller vaccinationsmotståndare, hindrar människor från att vaccinera sig – just den grupp som vi jobbar extra mycket med för att få vaccinerad.

Jag undrar hur regeringen ser på att den här desinformationen sprider sig i samhället och hur vi ska kunna arbeta för att få fler människor vaccinerade.

Anf. 77 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Tack, Åsa Coenraads, för en väldigt viktig fråga!

Jag tror att det absolut viktigaste är att se att vi har kommit långt med vaccinationen i Sverige. Jag tror att över 75 procent av dem som är 16 år och äldre har vaccinerat sig och är fullvaccinerade nu, och det fortsätter uppåt.

Fokus på den här positiva utvecklingen är viktigt. Regeringen har tecknat ett nytt avtal med Sveriges Kommuner och Regioner där de åtar sig att göra nya insatser för att nå de grupper som ännu inte har nåtts av vaccinationen. I Uppsala valde man att kalla invånare som inte hade vaccinerat sig, och där gick vaccinationsgraden upp avsevärt. Det går alltså att göra bra saker.

Jag tycker inte att vi ska ge antivaxx-rörelsen mer uppmärksamhet än den förtjänar. I Sverige handlar det om få personer. De är inte många.

Vi ska bygga vidare på den positiva trend som vi har. Vi ser att det spelar roll om man vaccinerar sig eller inte.

Anf. 78 ÅSA COENRAADS (M):

Herr talman! Det statsrådet Damberg nu nämner är de insatser som görs av kommuner och regioner runt om i Sverige, och jag skulle vilja veta lite mer om hur regeringen tänker arbeta för att få fler att vaccinera sig i Sverige.

Jag vill återkomma lite till grupperingen som tar lagen i egna händer. Förutom möjligheten att påverka i skrift och ord tar man saken i egna händer, och det ser vi effekten av i och med det som precis har hänt i Västerås där också en polisman har blivit skadad. Vi kan se det här i andra samhällskategorier också.

Anf. 79 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Det är otroligt viktigt att myndigheter ingriper när någon bryter mot lagen eller försöker förhindra människor från att vaccinera sig. Jag har stora förväntningar på polisen när det gäller det.

När det gäller desinformation har MSB fått i uppdrag att följa detta och jobba ihop med regionerna och andra aktörer för att minska påverkan. Där-
emot tycker jag inte att antivaxx-rörelsen i Sverige haft så stor påverkan. Vi har inte sett det, vi ska inte ge dem den uppmärksamheten och vi ska fortsätta med det positiva budskapet. De som dör i Sverige och som ligger på sjukhus med allvarliga skador är i stor utsträckning de som inte har vaccinerat sig. Det ska vi fortsätta att berätta om.

EU-direktiv om minimilöner

Anf. 80 LUDVIG ASPLING (SD):

Herr talman! Förhandlingarna om ett europeiskt direktiv om minimilöner går inte särskilt bra. Liggande förslag både från rådet och från parlamentet innebär direkta hot mot den svenska modellen för lönebildning. Regeringens inställning i den här frågan saknar alltså tydlighet.

Regeringen har välkomnat europeisk inblandning på det här området men på premissen att direktivet innehåller någon typ av undantag så att vi slipper implementera reglerna i Sverige. Det här är en osäker strategi. Direktivet får sitt egentliga innehåll när det tolkas av EU-domstolen, och där gäller aldrig några garantier. Regeringen spelar med andra ord Brysselroulett med den svenska modellen för lönesättning.

Jag vill därför fråga Hans Dahlgren om det inte hade varit smartare att göra en skarp markering från början om att vi inte ska ha något direktiv över huvud taget och att Sverige kommer att använda alla tillgängliga medel för att se till att så blir fallet.

Anf. 81 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Herr talman! Nej, Ludvig Aspling, den svenska regeringen har inte välkomnat någon europeisk inblandning i svensk lönebildning. Tvärtom har den här regeringen från första stund sagt att vi ska behålla den svenska modellen där arbetsmarknadens parter sätter löner utan att något regeringsorgan eller någon institution i Bryssel lägger sig i detta.

Detta har varit vår linje. Vi har försökt göra det som Ludvig Aspling själv föreslog här på slutet, alltså agera för att vi över huvud taget inte skulle få ett direktiv. Detta har inte lyckats. Då gäller det förstås att göra den text som ligger på bordet så pass tydlig att den svenska modellen inte ska behöva påverkas.

Det är detta arbete som vi nu gör i mycket nära kontakt med det nuvarande ordförandeskapet och med de kommande ordförandeskapen för att förklara att när det här kommer till beslut måste det vara ett så vattentätt förbud som vi någonsin kan få mot att göra någonting åt den svenska modellen.

Anf. 82 LUDVIG ASPLING (SD):

Herr talman! Det som statsrådet säger stämmer inte. Regeringens ståndpunkt i den här frågan, som man har sökt stöd för här i riksdagen, har flera gånger innehållit skrivelser om att man ser en stor fördel med att unionen blandar sig i arbetsmarknadspolitiken på olika sätt.

Arbetsmarknadsministern har å sin sida till och med nöjdförklarat sig en gång tidigare i år då hon sa att hon var nöjd med det undantag som Sverige hade lovats i den pågående förhandlingen. Att påstå att regeringen inte har välkomnat unionens inblandning är alltså inte sant.

Anf. 83 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Herr talman! Jag måste nog vidhålla att det som Ludvig Aspling nu säger inte är sant. Den svenska regeringen har aldrig sagt att vi i första hand skulle vilja ha ett direktiv. Det innehåller i och för sig ett undantag, men vi vill naturligtvis i första hand inte ha ett direktiv över huvud taget.

Nu finns det ett som vi håller på och förhandlar om, och då gäller det att göra det så bra som möjligt. Jag tycker att vi har anledning att välkomna de ansträngningar som kommissionen har gjort för att hitta formuleringar som värnar den svenska modellen.

Regeringens syn på Migrationsverkets prognoser

Anf. 84 HANS EKLIND (KD):

Herr talman! Min fråga till migrationsministern tar avstamp i den intervju som ägde rum i 30 minuter med Anders Holmberg häromveckan. Där menade ministern att regeringen 2015 vidtog en rad åtgärder när man förstod att den stora mängden asylansökningar inte skulle gälla endast ett enskilt år.

Det här stämmer ju inte. Migrationsverket pekade redan i prognosen från 2014 på att vi under en rad år skulle få ett tryck mot Sverige – mellan 300 000 och 600 000 nya uppehållstillstånd räknade man med fram till 2018.

Det var också skälet till att vi kristdemokrater lade om vår migrationspolitik i december 2014. Då gick vi bland annat över till att förorda tillfälliga uppehållstillstånd som huvudregel, vilket statsminister Stefan Löfven kommenterade med att Kristdemokraterna ”spelar SD i händerna”.

Kände migrationsministern inte till Migrationsverkets prognoser, eller litade han inte på dem?

Anf. 85 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Jo, det gjorde jag. Som sagt var det nog ingen som läste de här prognoserna mer noggrant än jag gjorde under 2014 och 2015.

Det var nämligen så att läget på våren 2015 var ganska osäkert. Vi visste inte riktigt hur många som skulle komma. Vi visste inte hur många som skulle söka asyl i Tyskland. Vi visste inte hur många som skulle kunna ta sig igenom. Och på sommaren 2015 lade Migrationsverket sin prognos på en ganska låg nivå. Det var bakgrunden till att man då kunde säga att det kanske ändå inte skulle bli så dramatiskt som många då trodde.

Sedan drog det igång. I september, oktober, november och december, alltså på fyra månader, kom det till Sverige 114 000 asylsökande. Det kom tidvis 10 000 i veckan. Det var i det skedet regeringen agerade och införde gränskontrollerna och id-kontrollerna, den tillfälliga lagen och andra åtgärder för att helt enkelt få kontroll över situationen.

Prot. 2021/22:9
23 september

Frågestund

Anf. 86 HANS EKLIND (KD):

Herr talman! Ministerns kollega Mikael Damberg, här närvarande, sa för någon dag sedan att det funnits en ängslighet i att beskriva samhällsproblem kopplade till stor invandring och dålig integration.

Tycker statsrådet att ni medverkat till denna ängslighet? Jag tänker då bland annat på statsministerns uttalande när vi lade om vår migrationspolitik till tillfälliga uppehållstillstånd. Han sa att vi spelade SD i händerna. Det var år 2014. År 2021 säger samma regering att det är en klok, ansvarsfull och human migrationspolitik.

Anf. 87 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Det är väl ingen som följt den här diskussionen de senaste åren som inte vet ungefär hur utvecklingen var.

Vi tillträdde 2014 i ett läge då det var en pågående, snabb utveckling när det gällde antalet asylsökande. Vi stramade åt lagstiftningen året efter, 2015, på ett sådant sätt att vi fick kontroll över migrationsströmmarna.

I dag har vi det lägsta antalet asylsökande på 20 år, bland annat till följd av de åtgärder som vi vidtog. Det är så en ansvarsfull regering måste agera. När saker och ting utvecklas på ett sätt som man inte trodde från början får man se till att agera, och det gjorde vi.

Förutsättningarna för industrins klimatomställning

Anf. 88 SOFIA AMLOH (S):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Ernkran.

Det blir alltmer uppenbart att klimatet är vår tids ödesfråga. Här är det glädjande att regeringen presenterar omfattande satsningar för att klimatomställningen ska gå snabbare, bland annat i form av förstärkning av Industriklivet. Omställningen inom industrin är helt avgörande.

I Oxelösund, där jag kommer ifrån från början, ser vi hur SSAB producerar det första fossilfria stålet. Det är ett typexempel på hur Sverige kan ligga i framkant i klimatomställningen och samtidigt skapa jobb.

Men för att omställningen ska bli framgångsrik fordras också rätt kompetens för att utveckla och driva på framtidens lösningar. Kompetens kräver utbildning. Vad gör statsrådet för att säkerställa att det i Sverige finns den forskning och utbildning som behövs för att snabba på klimatomställningen inom industrin?

Anf. 89 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Jag tackar för en viktig fråga. Ja, inte minst rapporten från FN:s klimatpanel IPCC visar med all tydlighet att vi behöver göra mer och att det behöver gå snabbare.

Jag menar att det också finns stora möjligheter i detta, inte minst för ett land som Sverige. Vi kan driva på med nya gröna investeringar, nya gröna lösningar och nya gröna jobb. Men det är helt sant att det också kräver en utbildning som anpassas efter detta.

Vi ska komma ihåg att högskolorna redan har ett ansvar i högskolelagen att anpassa sin verksamhet för att främja en hållbar utveckling. Det är en god grund för detta, men vi gör också ytterligare saker.

Vi lägger faktiskt 100 miljoner i budgeten till ett statligt finansierat kompetenslyft riktat mot klimatomställningen som ska möjliggöra näringslivets klimatomställning här och nu.

Vi gör också riktade satsningar på det livslånga lärandet inom universitet och högskolor framåt i tiden.

Det kommer alltså mer saker som kommer att understödja detta.

Anf. 90 SOFIA AMLOH (S):

Herr talman! Jag är lite nyfiken på att höra vad statsrådet tänker kring vilka andra områden för utbildning och forskning som Sverige behöver satsa på för att nå de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 i ett större perspektiv.

Anf. 91 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Jag vill återigen understryka de stora utbildningssatsningar vi gör. Det handlar också om att högre utbildning ska knytas till arbetsmarknaden för att möta dess behov på ett bättre sätt än tidigare. Vi gör satsningar över hela landet men som sagt också specifika satsningar på näringslivets klimatomställning.

Forskningen är avgörande. Vi gör nya satsningar på ett forskningsprogram om klimat, om hav och vatten, om hållbart samhällsbyggande, om livsmedel och om den gröna och den blå biobaserade ekonomin. Allt detta är absolut avgörande för att vi ska klara av att få klimatomställningen att bära också jobb och välfärd i framtiden.

Anskaffning av nytt polarforskningsfartyg

Anf. 92 ROBERT STENKVIST (SD):

Herr talman! Också min fråga går till statsrådet Ernkrans. Jag hoppas att frågan faller inom hennes domsaga denna gång.

Forskningsfartyget Oden är enligt samstämmiga uppgifter pensionsfärdigt. Oden har bedrivit en unik forskning i Arktis som gett Sverige ett renommé världen över.

Det står i budgeten om satsningar på en ny isbrytarflotta. Men forskningsfartyget Oden nämns inte, i alla fall inte vad jag kunnat se. Det står mycket kort i budgeten om driften av Oden, men det är inte säkert att Oden håller så länge som driftspengarna och anslaget räcker.

Står Sverige utan polarforskningsfartyg kommer ju Sveriges renommé att sjunka som en sten. Har regeringen tagit något nytt beslut angående anskaffande av ett nytt, liknande forskningsfartyg som ett Oden II?

Anf. 93 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Jag tackar för frågan.

Vi ska väl ändå påminna oss att regeringen har lagt fram i den här kam-maren, som också har röstat igenom den, en forskningsproposition som förstärker svensk forskning med en 10-procentig nivåhöjning fram till 2024. Där får inte minst forskningsinfrastruktur, som polarforskningsfar-tyget Oden är en del av, mycket pengar för framtiden.

När det gäller just polarforskningsfartyget Oden tog jag alldeles nyss emot en utredning av Tobias Krantz, som har tittat på hur framtidens forsk-ningsinfrastruktur behöver förstärkas. Här finns förslag som berör polar-forskningsfartyget Oden. Utredningen ska nu gå på remiss, och sedan får vi i regeringen återkomma när vi analyserat remissutfallet.

Anf. 94 ROBERT STENKVIST (SD):

Herr talman! Jag har läst en sammanfattning av regeringens utredares rapport. Han föreslår faktiskt att regeringen ska anslå medel för införskaf-fande av ett nytt forskningsfartyg. Han föreslår också att vi inte ska hyra ett forskningsfartyg och att vi ska bilda en ny myndighet som ska drifta allt det här.

Jag undrar hur regeringen ser på de här frågorna.

Anf. 95 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Det finns en anledning till att vi har tillsatt en utredare. Han fick också ett tilläggsuppdrag att titta på just polarforskningsfartyget Oden. Det är för att regeringen vill ha ett underlag att fatta beslut utifrån för framtiden.

Nu har vi fått det underlaget i den här utredningen. Det är viktigt att den nu går på remiss och att vi får sammanställa remissinstansernas svar. Vi i regeringen kommer när vi är redo, enligt den ordning som vi så väl känner, att återkomma i de här frågorna till Sveriges riksdag.

Insatser för ökad cybersäkerhet

Anf. 96 ÅSA ERIKSSON (S):

Herr talman! Min fråga går till inrikesminister Mikael Damberg. Sve-rige är ett av de främsta länderna i världen när det gäller digitalisering. Vi fick i förra veckan också höra att vi återigen är världens näst bästa land när det gäller innovation, enligt Wipo – väldigt trevligt! Den platsen ska vi kämpa för att behålla.

Vi är tyvärr inte bäst i världen på cybersäkerhet – ännu. Men jag vill att vi ska bli det, och jag hoppas att statsrådet delar min ambition. Det är väldigt välkommet att regeringen har inrättat det nationella cybersäker-hetscentret, som säkert kommer att betyda mycket. Jag har läst i budgeten att polisen dessutom får ett tillskott, ett teknikpaket på 400 miljoner kro-nor.

Kan vi hoppas att detta kan bidra till den ökade cybersäkerhet som vi behöver ha i Sverige? Vi vet ju att det hela tiden förekommer intrång, inte minst hos våra världsledande företag. Vi såg alla i somras vad som hände när Coop drabbades av ett intrång hos en leverantör och så vidare.

Prot. 2021/22:9

23 september

Frågestund

Min fråga till statsrådet Mikael Damberg är alltså hur vi kan bli bäst i världen på cybersäkerhet.

Anf. 97 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Cybersäkerhet är en väldigt akut fråga. Vi ser att attackerna ökar globalt sett men också mot Sverige. Vi såg det under pandemin i flera länder där sjukvårdssystemen utmanades. Vi såg nyligen hur Coop-butikerna tvingades stänga. Det handlar om antagonistiska aktörer, vilket innebär att det är en totalförsvarsfråga att skydda Sverige. Men det är också en polisiär fråga, för det rör sig om ganska mycket ransomware och brottsliga handlingar med utpressningssituationer på nätet.

Därför bygger vi ut Polismyndighetens förmåga och kapacitet att jobba med dessa frågor och har även skapat cybersäkerhetscentret. Men allt omfattas egentligen av den nya nationella cybersäkerhetsstrategin, som ju antogs 2017 och nu har följts av handlingsplaner. Man jobbar just nu med att uppdatera detta igen.

Det här är alltså ett arbete där även regeringen har en viktig roll. Vi har till exempel i flera omgångar uppdaterat och skärpt lagstiftningen kring säkerhetsskyddet för att försvara de mest försvarsvärda och viktiga angelägenheterna i vårt land.

Anf. 98 ÅSA ERIKSSON (S):

Herr talman! Jag tycker att statsrådet var så effektiv och uttömmande i sitt svar, så jag är nöjd så.

Anf. 99 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag sa så lite om cybersäkerhetscentret, där vi samlar våra främsta myndigheter på området. Jag hoppas att det verkligen kommer att vara något som höjer Sveriges förmåga att både detektera angrepp mot Sverige, hantera dem och ytterst kanske slå tillbaka om det skulle behövas.

Frågestunden var härmed avslutad.

§ 11 Bordläggning och beslut om förkortad motionstid

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2021/22:14 En möjlighet till ny anmälan om avstämning av stöd vid korttidsarbete och ett nytt förfarande vid sen anmälan om avstämning

2021/22:17 Slopad straffrabatt för unga myndiga vid allvarlig brottslighet

Kammaren biföll regeringens förslag att motionstiden för prop. 2021/22:14 skulle förkortas till sju dagar.

Skrivelse

2021/22:7 Riksrevisionens rapport om statliga myndigheters FoU-verksamhet

§ 12 Anmälan om interpellation

Prot. 2021/22:9
23 september

Följande interpellation hade framställts:

den 22 september

2021/22:15 Armeniska krigsfångar

av *Arin Karapet* (M)

till utrikesminister Ann Linde (S)

§ 13 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 22 september

2021/22:24 Sveriges deltagande i FN:s konferens om rasism

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:25 Sexsomni

av *Ebba Hermansson* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2021/22:26 Uppmärksammande av övertramp mot kurder i Iran

av *Anders Österberg* (S)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:27 Daglig tidningsutdelning

av *Betty Malmberg* (M)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2021/22:28 Proposition om utvisning på grund av brott

av *Ludvig Aspling* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

§ 14 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 22 september

2020/21:3574 Hemsändande av kriminella afghaner

av *Björn Söder* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:3606 Tvångstester av asylsökande som vägrar låta sig testas

av *Björn Söder* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:3634 Det informella utrikesministermötet

av *Hans Wallmark* (M)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:3630 Det kurdiska självstyret
av *Hans Wallmark* (M)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:3631 Det kurdiska självstyret
av *Hans Wallmark* (M)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:3633 Lättade restriktioner
av *Markus Wiechel* (SD)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:3632 Frisläppta IS-kvinnor
av *Markus Wiechel* (SD)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:3639 Lukasjenkos tillgång till 1 miljard dollar från IMF
av *Björn Söder* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:3635 Statliga subventioner av tåg till utlandet
av *Patrik Jönsson* (SD)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:3636 Amorteringskravet och ojämsställd bostadsmarknad
av *Roger Hedlund* (SD)
till statsrådet Märta Stenevi (MP)

2020/21:3637 Den kinesiske ambassadörens agerande
av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:3640 Markering mot Irans idrottsminister
av *Björn Söder* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:3643 Rekrytering av svenska ungdomar till jihadism
av *Staffan Eklöf* (SD)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:3638 Vaccin
av *Acko Ankarberg Johansson* (KD)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:3641 Hyllningar av terrorister, mördare och kidnappare
av *Björn Söder* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:3642 Kriminalitet på bostadsmarknaden
av *Roger Hedlund* (SD)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2021/22:8 Trafikverkets dialog med kommunerna
av *Mikael Larsson* (C)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:6 Solcellsstöd
av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2021/22:10 En bättre tågförbindelse mellan Oslo och Stockholm
av *Maria Stockhaus* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:4 Ökat byggande i norra Sverige
av *Roger Hedlund* (SD)
till statsrådet Märta Stenevi (MP)

2021/22:5 Järnvägsfärjor som alternativ även i framtiden

av *Jimmy Ståhl* (SD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:3644 Arbetslösheten i Västmanland

av *Roger Haddad* (L)

till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2021/22:7 MSB:s lager för EU:s civila kris- och konflikthantering

av *Pål Jonson* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2021/22:3 Nationell försvarsförmåga

av *Caroline Nordengrip* (SD)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2021/22:11 Biståndet till Tanzania

av *Magdalena Schröder* (M)

till statsrådet Per Olsson Fridh (MP)

2021/22:1 Kostnaden för återtagande av IS-terrorister

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:9 Åtgärder mot vardagsbrottslighet

av *Lars Beckman* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:3647 Oseriös sophantering

av *Robert Stenkvist* (SD)

till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

Prot. 2021/22:9

23 september

§ 15 Kammaren åtskildes kl. 15.02.

Sammanträdet leddes

av andre vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.19 och

av talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

GERGÖ KISCH

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om vice ordförande i utskott	1
§ 3 Avsägelse	1
§ 4 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 5 Anmälan om subsidiaritetsprövning	2
§ 6 Svar på interpellation 2020/21:890 om vård och stöd för personer som har utsatts för sexualbrott	2
Anf. 1 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	2
Anf. 2 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M)	3
Anf. 3 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	4
Anf. 4 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M)	5
Anf. 5 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	6
Anf. 6 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M)	7
Anf. 7 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	7
§ 7 Svar på interpellation 2020/21:892 om barnfetma	8
Anf. 8 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	8
Anf. 9 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	9
Anf. 10 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	10
Anf. 11 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	11
Anf. 12 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	12
Anf. 13 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	13
Anf. 14 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	13
§ 8 Svar på interpellation 2020/21:906 om Karolinska institutets Kinasamarbeten	14
Anf. 15 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S)	14
Ajournering	15
Återupptaget sammanträde	15
§ 9 Svar på interpellation 2020/21:864 om arbetslösheten i Sverige	16
Anf. 16 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	16
Anf. 17 JAN ERICSON (M)	17
Anf. 18 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	18
Anf. 19 JAN ERICSON (M)	18
Anf. 20 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	19
Anf. 21 JAN ERICSON (M)	20
Anf. 22 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	21
Ajournering	21
Återupptaget sammanträde	21
§ 10 Frågestund	21
Anf. 23 TALMANNEN	21
<i>Trygghetsreformer och situationen i Lund</i>	<i>22</i>
Anf. 24 LOUISE MEIJER (M)	22
Anf. 25 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S)	22
Anf. 26 LOUISE MEIJER (M)	22

Anf. 27 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	22
<i>Regeringens framtida migrationspolitik</i>	23
Anf. 28 JONAS ANDERSSON i Skellefteå (SD)	23
Anf. 29 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	23
Anf. 30 JONAS ANDERSSON i Skellefteå (SD)	23
Anf. 31 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	24
<i>Utvisning av tvångsomhändertagna barn</i>	24
Anf. 32 HÅKAN SVENNELING (V).....	24
Anf. 33 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	24
Anf. 34 HÅKAN SVENNELING (V).....	25
Anf. 35 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	25
<i>Proaktiv avlyssning</i>	25
Anf. 36 ANDREAS CARLSON (KD)	25
Anf. 37 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S)	25
Anf. 38 ANDREAS CARLSON (KD)	26
Anf. 39 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S)	26
<i>Kärnkraften och Baltikum</i>	26
Anf. 40 JOAR FORSSELL (L)	26
Anf. 41 Statsrådet HANS DAHLGREN (S).....	27
Anf. 42 JOAR FORSSELL (L)	27
Anf. 43 Statsrådet HANS DAHLGREN (S).....	27
<i>Mäns våld mot kvinnor och barn</i>	27
Anf. 44 CARINA ÖDEBRINK (S)	27
Anf. 45 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	27
Anf. 46 CARINA ÖDEBRINK (S)	28
Anf. 47 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	28
<i>Verksamhetsförlagd vårdutbildning</i>	28
Anf. 48 MARGARETA FRANSSON (MP)	28
Anf. 49 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S).....	29
Anf. 50 MARGARETA FRANSSON (MP)	29
Anf. 51 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S).....	29
<i>Neuropsykiatriska diagnoser och skjutvapenvåld</i>	29
Anf. 52 LOTTA OLSSON (M)	29
Anf. 53 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	30
Anf. 54 LOTTA OLSSON (M)	30
Anf. 55 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	30
<i>Flaggförbud på fotbollsläktare</i>	31
Anf. 56 ANGELIKA BENGTSSON (SD)	31
Anf. 57 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	31
Anf. 58 ANGELIKA BENGTSSON (SD)	31
Anf. 59 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	31

<i>Höjd ränta på studielån</i>	32
Anf. 60 HANNA GUNNARSSON (V)	32
Anf. 61 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S)	32
Anf. 62 HANNA GUNNARSSON (V)	32
Anf. 63 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S)	32
<i>Stödligor och Tullverkets befogenheter</i>	33
Anf. 64 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD)	33
Anf. 65 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	33
Anf. 66 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD)	33
Anf. 67 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	34
<i>EU:s hantering av Polen och Ungern</i>	34
Anf. 68 ANNA VIKSTRÖM (S)	34
Anf. 69 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	34
Anf. 70 ANNA VIKSTRÖM (S)	34
Anf. 71 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	34
<i>Utlänningslagens effekter för utländska doktorander</i>	35
Anf. 72 AXEL HALLBERG (MP)	35
Anf. 73 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S)	35
Anf. 74 AXEL HALLBERG (MP)	35
Anf. 75 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S)	35
<i>Åtgärder för höjd vaccinationsgrad</i>	36
Anf. 76 ÅSA COENRAADS (M)	36
Anf. 77 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	36
Anf. 78 ÅSA COENRAADS (M)	36
Anf. 79 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	37
<i>EU-direktiv om minimilöner</i>	37
Anf. 80 LUDVIG ASPLING (SD).....	37
Anf. 81 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	37
Anf. 82 LUDVIG ASPLING (SD).....	38
Anf. 83 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	38
<i>Regeringens syn på Migrationsverkets prognoser</i>	38
Anf. 84 HANS EKLIND (KD)	38
Anf. 85 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	38
Anf. 86 HANS EKLIND (KD)	39
Anf. 87 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	39
<i>Förutsättningarna för industrins klimatomställning</i>	39
Anf. 88 SOFIA AMLOH (S).....	39
Anf. 89 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S)	39
Anf. 90 SOFIA AMLOH (S).....	40
Anf. 91 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S)	40
<i>Anskaffning av nytt polarforskningsfartyg</i>	40
Anf. 92 ROBERT STENKVIST (SD)	40
Anf. 93 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S)	41
Anf. 94 ROBERT STENKVIST (SD)	41
Anf. 95 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S)	41
<i>Insatser för ökad cybersäkerhet</i>	41
Anf. 96 ÅSA ERIKSSON (S)	41
Anf. 97 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	42

Anf. 98 ÅSA ERIKSSON (S).....	42	Prot. 2021/22:9
Anf. 99 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	42	23 september
§ 11 Bordläggning och beslut om förkortad motionstid	42	
§ 12 Anmälan om interpellation	43	
§ 13 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	43	
§ 14 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	43	
§ 15 Kammaren åtskildes kl. 15.02.....	45	